

Integration & idræt

Jens Pedersen

Forord

Dette speciale er udarbejdet i perioden 1. februar til 30. oktober 2008 som afsluttende opgave på kandidatuddannelsen i Geografi ved Aalborg Universitet.

Jeg vil gerne takke de personer der indvilligede i at give interviews til denne rapport: Michael og Christian for at fortælle om deres erfaringer med undervisning og træning af unge i Københavnsområdet, hvordan de oplever forhindringer i aktiveringen af unge mennesker og problemer med de kulturforskelle der måtte være. Endvidere deres erfaring med at lave og medvirke i aktiveringsprojekter med unge, og Christians erfaring med at starte en sportsklub på Christianshavn.

Aalborg 30. oktober 2008

Jens Pedersen

Sideantal: 95

Oplag: 4

Vejleder: Søren Kerndrup

Abstract

This report focuses on how sports and sports clubs may be areas where adolescent new Danes socialize and integrate into Danish society.

It is argued that there is a need for an extraordinary effort to socialize and thereby integrate new Danes into the society. Moreover, the sports associations' role in the integration of adolescents new Danes is discussed. New Danes' everyday life is discussed to form a picture of the barriers and dilemmas that young new Danes must respond to in the meeting with the new society.

Bourdieu's theory of habitus and social capital is operationalized to provide an understanding of socializing processes that form identity and to give an analytical tool to analyze specific cases where young new Danes socialize and participate in various sports activities.

The concept of community is presented as being essential for the creation of a framework for socialization processes, and the concept is operationalized to provide a basic understanding of how the freedom-limiting factors of community may be central to the social security as young new Danes need.

Secondary literature is used in the analysis of associations and integration to come to an understanding of how juveniles socialize in a sporting context. Moreover, it is analyzed how the culture is in sports clubs and how this is linked to the democratic structure and subsequently how participants are networking in sports organizations.

The two interviews with Michael and Christian are used in the analysis of the sport's integration in order to identify how identity development takes place in a sporting context. Furthermore, it is presented how social skills are developed in sports clubs and how adolescent new Danes will be introduced to the democratic principles of sports organizations.

This report argues that overall the sport could be construed as a frame and athletes as carriers of integration, while the formal organizations to a lesser extent are carriers of this.

Indholdsfortegnelse

1 Indledning	11
2 Problemformulering	19
2.1 Afgrænsninger	20
3 Metode	23
3.1 Videnskabsteori	23
3.2 Metodevalg	24
3.3 Projektdesign	26
3.4 Rapportens struktur	28
4 Identitetsudvikling indenfor rammerne af hverdagslivet	31
4.1 Hverdagslivsteori	31
4.2 Hverdagslivssociologi	32
4.3 Den Fremmede	36
5 Identitetsudvikling ud fra habitus	41
5.1 Socialisation	42
5.2 Habitus	42
5.3 Social kapital	44
6 Fællesskab	47
6.1 Begrebet fællesskab	47
6.2 Frihed vs. sikkerhed	49

6.3 Afgrænsende social kapital og identitet	51
6.4 Kulturelle grupper og fællesskab	54
7 Integration og foreninger	59
7.1 Socialisering af unge nydanskere	60
7.2 Foreningskultur	63
7.3 Idræt og identitet	67
8 Idrættens integration	73
8.1 Identitetsudvikling gennem idræt	73
8.2 Udvikling af sociale kompetencer i idræt	76
8.3 Demokratiske kompetencer gennem idræt	83
9 Konklusion	87
10 litteraturliste	91
10.1 Bøger	91
10.2 Artikler	92
10.3 Rapporter	93
10.4 Internetsider	94
Bilag 1	95
Bilag 2	CD-Rom

1

Indledning

Der har i nyere tid været stor fokus på integration af indvandrere og deres efterkommere i Danmark. For flere år siden blev de fremmede i Danmark kaldt fremmedarbejdere, men i takt med at flere fremmede kom til landet og de blev mere synlige er fokus blevet øget på deres anderledeshed og mangler. I det øjeblik det blev klart, at fremmedarbejdere ikke kun var fremmed arbejdskraft der bidrog til landets velstand, men at de også var borgere der benyttede velfærdsstaten, begyndt man at se anderledes på denne befolkningsgruppe.

Det hører med til billedet, at der også har været en stigende tilgang af flygtninge fra krigsramte og ustabile regioner. Disse mennesker har på grund af deres situation haft sværere ved at tilpasses det danske samfund og har i højere grad tilhørt gruppen af mennesker udenfor beskæftigelse, og udenfor samfundet.

I 90'erne blev der endvidere fokuseret på at der var mennesker fra andre lande der flyttede til Danmark – tilsyneladende uden at være egentlige flygtninge – uden nogen ambitioner om at tage et arbejde. Disse blev omtalt som bekvemmelighedsflygtninge og der var flere befolkningsgrupper og politiske partier der valgte at gøre det til en primær dagsorden, at få styr på dette problem. Herefter er de fremmede fra ikke-vestlige lande primært blevet omtalt indvandrere, og der bliver løbende holdt øje med hvor mange af dem der er i arbejde og hvor mange der er udenfor beskæftigelse. Det der er blevet kaldt den lempelige, eller uansvarlige, indvandrepolitik i 90'erne er stadig baggrund for megen debat om indvandring i Danmark. Det grundlæggende problem er tilsyneladende at der har været, og stadig er, problemer med at integrere de fremmede i landet, da de er flere end ressourcerne i landet rækker til.

Blandt unge nydanskere – både 1. og 2. og generations indvandrere – fra ikke-vestlige lande er der en større andel udenfor beskæftigelse i forhold til den gennemsnitlige dansker i samme aldersgruppe (se tabel 1).

Tabel 1 (Man er "dansker" hvis mindst en af forældrene har dansk statsborgerskab og er født i Danmark. Hvis personen ikke er dansker, er vedkommende: indvandrer, hvis personen er født i udlandet eller efterkommer, hvis personen er født i Danmark (Martens et al, 2007: 10).)

Udviklingen i antallet og andelen af 16-24-årige indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, der er i uddannelse og/eller beskæftigelse, 2002-2006						
	Indvandrere i uddannelse og/eller beskæftigelse	Samlet antal indvandrere	Efterkommere i uddannelse og/eller beskæftigelse	Samlet antal efterkommere	Danskere i uddannelse og/eller beskæftigelse	Samlet antal danskere
2002	19.441	31.455	8.559	10.224	435.164	484.508
2003	20.710	32.983	9.124	11.061	424.210	477.611
2004	21.592	33.571	9.801	11.987	415.598	471.332
2005	22.550	34.089	10.748	13.036	416.856	470.120
2006	23.994	34.472	12.088	14.334	425.040	473.573
2002	62 %	100 %	84 %	100 %	90 %	100 %
2003	63 %	100 %	82 %	100 %	89%	100 %
2004	64 %	100 %	82 %	100 %	88 %	100 %
2005	66 %	100 %	82 %	100 %	89 %	100 %
2006	70 %	100 %	84 %	100 %	90 %	100 %

(Martens et al, 2007: 37)

Af tabel 1 fremgår det, at der har været en positiv udvikling af beskæftigelsen af unge indvandrere fra 2002 til 2006. Hvad årsagen er, fremgår ikke af materialet, men det kan sandsynligvis hænge sammen med en øget integrationsindsats og ikke mindst en strammere politik overfor flygtninge. Det er lykkedes staten og kommunerne, at beskæftige flere indvandrere i denne periode, men der er stadig en stor forskel i beskæftigelsesprocenten sammenlignet med danskere. Blandt efterkommere er der ikke sket nogen udvikling, her følger beskæftigelsesprocenten den blandt danskere ret præcist. At der mellem danskere og efterkommere konstant har været en forskel i perioden 2002-2006 på 6-7 % beskæftigede, kan indikere at der, ikke her har været nogen effekt af en øget indsats for beskæftigelse/integration af denne gruppe unge nydanskere.

Når man fører en aktiv politik for at integrere en gruppe mennesker i det danske samfund, men det viser sig at effekten på nogle punkter udebliver, må man ændre eller justere indgangsvinklen til problemet. Der har således været en klar bevæggrund til at markedsføre idræt og idrætsforeninger som værende gode til integration af nydanskere.

Ifølge Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration (Integrationsministeriet) er det primært i kraft af foreningslivet, at integration kan skabes, også i forbindelse med idræt:

”Deltagelse i idræts- og foreningslivet er vigtig for integrationen, fordi mange netværk dannes og udvikles i foreningerne. Foreninger er et godt sted at lære det danske sprog og lære om danske normer, værdier og demokratiske spilleregler. Der skal igangsættes initiativer i frivillige foreninger og organisationer så flere udsatte børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk deltager i de lokale fritids- og idrætsaktiviteter.”
(www.nyidanmark.dk, 18.10.08)

Idrætsforeninger er tilsyneladende – fra regeringens synspunkt – en af de bedste kontekster hvor nydanskere kan integreres i det danske samfund. Citatet er karakteristisk for de forestillinger om integration gennem idræt, som præger den danske debat og forskning på området. Dette bygger på en antagelse om transfer altså, at man kan tage det med sig, som man lærer i idrætten, med ud i andre kontekster og dele af samfundet. Denne antagelse bliver dog sjældent undersøgt. Tendensen til at fremhæve idræt som integrationsmiddel understøttes af den kultur-, social- og integrationspolitik, der føres i disse år på statslig såvel som kommunalt niveau.

Hidtil har de vigtigste elementer i en succesrig integrationsproces været optagelse i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Denne form for integration i politiske og økonomiske samfundsfelter, det man kan kalde systemintegration, har været set som en forudsætning for den sociale integration, altså integrationen i det civile felt, i hverdagslivet og dets fællesskaber (Dreier & Hansen, 2007: 11). I erkendelse af vanskelighederne ved integration gennem arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet er der i de seneste år opstået en politisk bestræbelse på at søge nye fora for integration uden for de politiske og økonomiske områder. Med betoningen af idræt som forum for integration åbnes for nye diskussioner af, hvad integration er, og hvordan den kan gennemføres. Med idrætten som integrationsmiddel bliver det muligt at vende den vanlige tankegang om integration om, sådan at social integration kan ses som afsættet for systemintegration (Dreier & Hansen, 2007: 12).

Der har i de sidste 10 år været stigende opmærksomhed på etniske minoriteters integration gennem idræt blandt aktører i idrættens praksisfelt og blandt forskere og politikere. I idrættens og idrætsorganisationers medlemsblade og tidsskrifter såvel som i tidsskrifter uden for idrætsverdenen er der skrevet et væld af artikler og debatindlæg. Fælles for disse er en fokusering på børn og unge og en orientering mod praktiske problemer i forbindelse med gennemførelse af integrationsprojekter inden for idrætsforeningerne (Ungdom & Idræt, 1999; UDSPIL, 2006; FOCUS – Tidsskrift for idræt, 2004; Social Politik, 2000; Samspil, 2000; Idrætsliv, 2005 + 2007).

Forskningen fokuserer meget ofte på de barrierer, der forhindrer inklusion af de etniske minoriteter i foreningsidrætten. Barriererne hos de etnisk fremmede identificeres som manglende kendskab til foreningslivet, f.eks. i forhold til kontingentbetaling og det frivillige arbejde samt forskelle i opfattelse af hvad piger kan deltage i (Boeskov & Ilkjær, 2005; Dahl & Jacobsen 2005). Barriererne fra idrætsforeningernes side identificeres som modstand og modvilje over for at løfte integrationsindsatser og som manglende ressourcer såsom tid, økonomi og

frivillige ledere (Boeskov & Ilkjær, 2005). I undersøgelsen af Dahl & Jacobsen (2005) fokuseres der yderligere på barrierer der skyldes foreningernes omgangsformer med alkoholkultur, kønsblandede hold, sprogkoder, opdragelsesnormer og friluftskultur. Der findes desuden en længere række kvantitative undersøgelser af de etniske minoriteters deltagelse i foreningsidrætten, herunder hvilken idrætsgrene de etniske minoriteter dyrker, og hvordan mønsteret er for henholdsvis drenge og piger (Mikkelsen, 2001; Seeberg, 2002; Hjære & Balslev, 2002; Hjære, 2003; Ibsen, 2004; Dahl & Jacobsen, 2005; Christensen & Christensen, 2006).

Der er kun lavet ganske få kvalitative studier af integrationens forbindelse med idræt. F.eks. har antropologen Sally Anderson belyst, hvordan etniske minoritetsbørns identitetsdannelser og tilhørsforhold formes gennem idrætsdeltagelse (Anderson, 2005; 2006). Andersons undersøgelser bygger på etnografiske studier af børn og unges deltagelse i kampsport, og det vises, hvordan kampsportsklubberne tilbyder en "kampsportsidentitet", der ikke forbindes til én bestemt dansk eller anden etnisk identitet (Anderson, 2006: 85). I denne rapport vil der blive lagt vægt på de almene socialiseringsprocesser der finder sted i idrætten og derved hvorvidt og hvordan disse sociale værktøjer kan erhverves igennem idrætten.

For at præcisere hvad jeg mener når der i rapporten bliver omtalt integration af nydanskere vil jeg kort diskutere integration. I daglig tale og i medierne i dag bliver der ofte talt om integration af nydanskere, men da begrebet integration således bliver brugt i mange forskellige sammenhænge er det nødvendigt med en uddybning af hvordan begrebet bliver brugt i denne rapport og hvilken betydning begrebet tillægges.

Til at begynde med tages der afsæt i hvordan ordet integration forstås og bruges i almindelige ikke-videnskabelige sammenhænge.

"Integration kan fx. referere til arbejdsmarkedsintegration, geografisk integration i boligområder eller kulturel integration. Fælles for de mange betydninger er dog, at integration jævnligt forstås som en envejs-bevægelse, hvor indvandrere og flygtninge skal påtage sig en slags dansk majoritetskultur. Det medfører den påstand, at for at høre til i Danmark skal indvandrere og flygtninge opgive deres tilknytning til deres første hjemland. En succesfuld integration menes at indebære, at indvandrere skal blive danske – kulturelt, socialt og identitetsmæssigt." (Pedersen og Rytter, 2006: 7).

Det er denne opfattelse af integration nogle befolkningsgrupper og visse politiske partier og medier hentyder til når der tales generelt om integration af nydanskere. I denne rapport er udgangspunktet at Danmark er et multikulturelt samfund hvor der er plads til forskellige kulturer, og at der dermed ikke er grundlag for at nogen – nydanskere eller nogen andre – kan være specielt danske hverken kulturelt, socialt eller identitetsmæssigt. Endvidere ses det ikke som et opnåeligt mål at mennesker der er opvokset i et andet land kan opgive den kultur de er født ind i da den altid vil være en del af deres identitet.

Integration er i højere grad en tovejs-bevægelse hvor flere parter er nødt til at tilpasse sig og imødekomme hinanden. Dette er en proces da kultur ikke er statisk, men i stadig udvikling, og bliver udviklet af mennesker i fællesskab, som løbende udvikler deres fælles kultur. Vi mennesker er dermed ikke udelukkende kulturbærere men også kulturskabere. Dermed er det, som mange forbinder med den specielle danske kultur ikke noget statisk, men den danske kultur bliver løbende udviklet og forandret af unge og gamle og nye danskere. Ligeledes er forskellige indvandrergrupperes kulturer heller ikke statiske men bliver også løbende udviklet af de mennesker der bærer den og de mennesker de omgås i forskellige sociale sammenhænge. For nogle mennesker kan det tænkes, at deres fremmede kultur helt sammensmelter med majoritetsbefolkningens kultur (Pedersen og Rytter, 2006).

For at nå frem til en klar definition af integration vil det være indlysende at tage udgangspunkt i ordets oprindelige betydning:

”Begrebet ”integration” stammer fra den latinske betegnelse *integrare*, der både betyder ”at forny” og ”bringe i en fuldkommen tilstand”. Heri ligger forestillingen om noget udefrakommende, der bringes sammen med det, der allerede var i forvejen, og derved både fornyer og fuldender det.” (Pedersen og Rytter, 2006: 10)

I forhold til integration af nydanskere er det ”dansk kultur” der er det udefrakommende der skal bringes sammen med nydanskerens kultur og dermed identitet. Dansk kultur skal dermed ikke – og kan heller ikke – erstatte men tilføjes nydanskerens kultur for at denne kan blive fuldendt i det danske samfund.

Den leksikale definition er dog ikke helt tilstrækkelig som redskab, da dansk kultur – som før nævnt – ikke er statisk, og heller ikke geografisk ensartet selvom Danmark er et lille land. Det er derimod i de lokale sociale og kulturelle sammenhænge nydanskernes kultur og identitet udvikles. Hvor bekvemt det end ville have været, findes der ikke én dansk kultur som nydanskere kan tilpasse sig, da kultur hele tiden skabes og genskabes. Kultur er forankret i sociale fællesskaber, men den er i lige så høj grad fleksibel (Pedersen og Rytter, 2006).

”Integrationen foregår gennem en række processer, hvorved individet gennem sin opvækst tilegner sig samfundsmæssige og menneskelige kompetencer og samtidig tilpasses samfundet – processer, der omtales som socialisations-, dannelses- og kvalifikationsprocesser mv.” (Jerlang, 2005: 255)

Denne definition af begrebet integration er baseret på Bourdieus teorier og forståelse af symbolsk kapital og habitus. Da denne rapport tager udgangspunkt i integration som en aktiv handling og som en proces, vil der i det følgende blive refereret til denne definition når der omtales integration.

Da individet er i konstant opvækst (udvikling) vil det altid kunne tilegne sig kompetencer og tilpasse sig samfundet forudsat det er til rådighed og åbent. Det er således en forudsætning at individet finder sig i en situation hvor han har muligheden for at socialisere og udfordre sig selv. Det er dermed først og fremmest

vigtigt at nydanskeren socialiserer med mennesker der er bekendte med den danske kultur for at han kan blive integreret med denne.

Baggrunden for denne rapport er altså en nysgerrighed rettet imod socialiseringen af unge nydanskere i et nyt samfund som det danske. Mere specifikt om denne socialisering kan finde sted i idrætspraksis og hvorfor netop idræt skulle være et specielt godt sted at integrere unge.

2

Problemformulering

På baggrund af problematiseringen af nydanskernes integration i det danske samfund, og en angivet forestilling om at idrætspraksis er et godt felt at integrationen finder sted, har jeg valgt følgende som min overordnede problemstilling for denne rapport:

"Hvordan kan unge nydanskere socialiseres/integreres gennem praksis og fællesskaber i idræt?"

Jeg vil dels undersøge hvad der er vigtigt for unge nydanskernes socialisering og dels hvad det er i idrætsforeningerne der er gavnligt for integrationen i Danmark. For at besvare problemformuleringen har jeg formuleret to underspørgsmål. Det er for det første vigtigt at se på hvad det er i socialiseringsprocessen der er vigtigt for individet. Herunder hvordan individets identitet bliver dannet, derfor har jeg opstillet følgende underspørgsmål:

Hvilke begreber har betydning for nydanskernes identitetsdannelse?

Dette spørgsmål har jeg valgt at besvare igennem en teoretisk gennemgang af Schutz' diskussion af hverdagslivet, Bourdieus teori om habitus og Baumans perspektiver om fællesskabet.

Det er endvidere relevant at få opridset hvad der kan tilbydes de unge igennem idrætsforeninger, og hvordan sociale redskaber kan erhverves herigennem. Da kulturen er tæt forbundet med individets identitet har jeg valgt at spørge:

Hvordan er kulturen i danske idrætsforeninger?

Dette spørgsmål vil jeg besvare igennem en analyse af eksisterende empiri om integration i idrætsforeninger.

På baggrund af besvarelsen af de to underspørgsmål, vil jeg være i stand til at analysere hvordan unge nydanskere kan integreres gennem praksis og fællesskaber i idræt. Herunder vil jeg inddrage to aktører der til dagligt er involveret med idræt og unge mennesker med forskellig etnisk og kulturel baggrund.

2.1 Afgrænsninger

I denne rapport har jeg grundet begrænset tid og ressourcer ikke foretaget interviews med nogle unge nydanskere. Det havde været oplage at lave kvalitative interviews både med unge der er aktive i idræt og unge der ikke er. Endvidere kunne kvantitative undersøgelser af unges idrætsdeltagelse og socialiserende processer gøre det muligt at generalisere ud fra mine egne undersøgelser. Dette har der heller ikke været tid til under rammen for dette projekt.

3

Metode

3.1 Videnskabsteori

Videnskabsteoretisk er jeg inspireret af socialkonstruktivismen. Betegnelsen konstruktivisme bruges om en særlig måde at tænke og arbejde på - først og fremmest indenfor humanvidenskaben, men også i al almindelighed. Konstruktivismens udgangspunkt er, at vi som individer ikke erkender, forstår og erfarer vores omverden og virkelighed direkte, dvs. som den er "i sig selv". Vi erkender og forstår den på forskellige måder, alt afhængig af de sammenhænge vi deltager i, dvs. afhængig af hvornår og hvordan, vi iagttager den og i hvilken kulturel og situationel sammenhæng. Konstruktivisme handler om, at det vi kalder "virkelighed", "sandt" og "rigtigt" er formet og fortolket af individet i og med dets deltagelse i sociale sammenhænge. Virkeligheden er med andre ord konstrueret. Konstruktivisme interesserer sig derfor ikke for, hvordan tingene er "i sig selv", men snarere for, hvordan og hvorfor vi som individer erfarer, forstår og beskriver dem på forskellige måder (leksikon.org, 20.10.08).

Socialkonstruktivismens udgangspunkt er, at "hvem vi er", ikke er givet på forhånd. Det er tværtimod noget, vi udvikler i løbet af livet i det sociale samspil med andre mennesker. Det vi kalder viden og sandhed og det vi kalder identitet og selv skabes i socialt samspil med andre og er derfor vævet ind i den kultur og i de sproglige forståelser, vi har til rådighed og anvender.

Socialkonstruktivismen er både en radikal, samlet filosofisk retning, hvor erkendelsen konstruerer både den sociale og fysiske omverden, og en mere moderat generel orientering, hvor sprogets og diskursens formende kraft er i fokus (leksikon.org, 20.10.08).

De eksempler, som jeg inddrager i analysen er lokalt forankrede igennem lokale traditioner for idræt, og lokalt placerede, altså prægede af rumlige forhold. Disse forhold indgår i analysen sammen med forhold på makroplan, f.eks. politiske diskurser om integrationspolitik og den danske foreningsidræt. Kapitel 7 *Integration og foreninger* er en analyse og diskussion af idrætsforeninger og de dertilhørende materielle og rumlige omgivelser og de integrerende processer i dette felt. På den anden side tager jeg igennem hele specialet udgangspunkt i et politisk felt hvor der er forskellige meninger om integration og idrætsforeningers rolle. Med et socialkonstruktivistisk blik kan jeg fastholde ambitionen om at give plads for begge disse niveauer, og ikke reducere mine forklaringer og vurderinger af idrætsforeningers integrerende aspekter til lokale årsager (f.eks. dygtige pædagoger/instruktører eller gode idrætsfaciliteter) eller politiske diskurser (f.eks. nye udviklinger inden for integrationspolitikken eller stærke forestillinger om idrættens værdi).

Jeg tager derfor en socialkonstruktivistisk tilgang til studiet af integration gennem idrætsforeninger. Dette betyder, at jeg kan undersøge konstruerede forestillinger om integration og idræt, og at jeg kan opfatte integration og idræt som ustabile og foranderlige begreber, snarere en "essentielle" begreber (Järvinen & Mik-Meyer, 2005: 9-13). Formålet med socialkonstruktivistiske analyser er at afdække, hvordan meninger produceres i forskellige sociale kontekster (Ibid.). Det betyder også, at grundlaget for en sådan analyse må anskues som materiale, der både henter betydning i og afgiver mening til den sociale kontekst, som det indgår i (Ibid.: 15). De forståelser og fortolkninger af idræt og integration, som findes i de forskellige idrætstilbud, kan opfattes som afdækninger af begreber i de lokale kontekster, og må tolkes i forlængelse af den overordnede sociale kontekst. På den måde forbindes det lokale niveau med strømninger på makroplan.

3.2 Metodevalg

Her diskuteres de anvendte metoder. Først skal der ses på fordelene ved at benytte flere metoder til at belyse en problemstilling.

Dualiteten mellem inddragelse af forskning på feltet og interview skal hjælpe med til at inddrage flere måder at anskue de forskellige idrætssituationer på. De metoder, der har formet materialet er det kvalitative forskningsinterview og inddragelse af forskning. Problemstillingen kunne også med fordel undersøges med kvantitative metoder eller en kombination af sådanne metoder. Det har ikke været muligt inden for specialets tidsramme at skabe et empirisk materiale på grundlag af kvantitative metoder. Jeg har dog inddraget nogle rapporter og undersøgelser, der er baseret på kvantitativt materiale.

Interview

Den socialkonstruktivistiske tilgang betyder også noget for forskerens omgang med feltet. Forskningsprocessen er i et socialkonstruktivistisk perspektiv ikke et spørgsmål om at "leve sig ind i" sociale situationer eller aktørers livsverden (Järvinen og Mik-Meyer, 2005: 10). Jeg har oplevet, at det kan være fristende at

læne sig ind i feltet, der præges af ildsjæles lange og entusiastiske arbejde med integration og idræt. Det har været en udfordring, og det var forventet. Derfor har jeg gennem hele processen været bevidst om at fastholde en kritisk distance til materialet.

Interviewpersonerne

Interviewene har lidt forskellige karakterer afhængig af personernes position i idrætstilbuddet.

Michael Jacobsen: Michael er midt i 30'erne og har mange års erfaring som fodboldtræner for unge drenge. Michael har længe været og er stadig aktiv som fodboldspiller. I flere år har Michael været tilknyttet SSB og Idrætsfabrikken på Vesterbro i København, primært som fodboldtræner og herigennem har han været involveret i forskellige projekter. Siden Michaels egne døtre er blevet gamle nok til at deltage i idrætsaktiviteter er han blevet ansvarlig for at træne pigerne på Idrætsfabrikken. I øjeblikket er Michael i gang med endnu et projekt omhandlende idræt og integrationsaspekter.

Christian Søre: Christian har været pensioneret folkeskolelærer i ca. 4 år. Christian startede sin karriere som skolelærer på Christianshavns Skole med bl.a. idræt som fag. Det var da Christian arbejdede på Christianshavn, at han startede Christianshavns Skoles Rugbyklub (CSR) i oktober 1970, der startede som en klub for skolebørn, men har senere udviklet sig med en seniorafdeling, da CSR blev slået sammen med den anden rugbyklub på Christianshavn: Nanok, og blev til CSR-Nanok. Herigennem har Christian erhvervet meget erfaring med at lede og udvikle CSR-Nanok som idrætsforening samtidig med, at han har været træner. Senere fik Christian arbejde på Nørrebro Skolen, hvor han endte sin karriere som skolelærer. I dag har Christian et idrætshold på skolen på Nørrebro efter skoletid, samtidig med at han bruger meget tid på, at introducere rugby på forskellige skoler i København som gæstelærer.

Jeg vil understrege, at jeg vælger at lade interviewene indgå som ligeværdige kilder uanset de forskellige positioner som interviewpersonerne taler fra. De har begge ansvar for at idrætsaktiviteten udføres og stærk indflydelse på udformningen af idrætstilbuddene. Det at jeg kun har interviewet trænere og ledere, præger naturligvis de pointer som jeg kan uddrage fra interviewmaterialet. I et større forskningsprojekt kunne man ønske sig at belyse problemstillingerne ved at inddrage de unge deltagere i interviews.

Interviewtype

Centralt i empirien er det kvalitative forskningsinterview med ledere og trænere/instruktører fra idrætstilbuddene. Interviewene dækker primært trænere/instruktører men den ene (Christian Søre) har også stor erfaring med det organisatoriske arbejde. Jeg har valgt at bruge det kvalitative forskningsinterview, fordi jeg havde behov for at indsamle en stor mængde information om praktiske erfaringer med idræt og forskellige unge mennesker, samtidig med, at jeg ønskede at stille kritiske spørgsmål til en leder tilknyttet sådan et idrætstilbud. Jeg har

stillet spørgsmål i forhold til praktiske omstændigheder og i forhold til integrationsmæssige omstændigheder. Interviewet er en velegnet metode til dette, da de kan afklare sådanne hvordan-spørgsmål (Fog, 2001: 111).

Interviewene har status af semistrukturerede forskningsinterviews. Metoden placerer sig et sted mellem det fuldt ud strukturerede interview, hvor der lægges vægt på at spørgsmålene stilles på præcis den samme måde hver gang (Fontana & Frey, 2000: 648-651), og det "tematiserede", ikke-strukturerede interview, hvor hverken spørgsmålene eller rækkefølgen af dem er fastlagt på forhånd (Fog, 2001: 20). Interviewene er delvist strukturerede på forhånd ud fra de temaer og oplysninger jeg ønskede at inddrage. Jeg har benyttet interviewguides til at strukturere interviewenes forløb. I bilag 1 vises den interviewguide der blev anvendt med temaer og hjælpespørgsmål. Interviewene er optaget og ligger på lydfiler i bilag 2.

Inddragelse af forskning på feltet

Som jeg har vist indledningsvis, skriver jeg mig ind i et felt med mange såvel kvantitative og kvalitative undersøgelser, der har afdækket andre relevante perspektiver på området. Jeg vil løbende inddrage flere af disse undersøgelser til at nuancere og perspektivere de pointer og diskussioner, som jeg rejser med specialet. Særligt i kapitel 7 *Integration og foreninger* vil jeg inddrage flere af undersøgelseerne som empirisk materiale og basere flere af diskussionerne herpå.

Integration som omstridt emne

Integration er et omstridt emne, både politisk og forskningsmæssigt. Dette forhold har også før indsamlingen af empirisk materiale, skabt refleksion over anvendelsen af de kvalitative metoder. Det har været min erfaring, at dét at spørge til integration skaber penible situationer, fordi integration er et politisk højspændt felt. Min opfattelse af integration, som har været grundlæggende for denne undersøgelse, lægger vægt på integration som en gensidig tilnærmelsesproces mellem forskellige kulturelle grupper. Integration er ganske rigtigt et omstridt emne, men jeg mener ikke, det har påvirket interviewsituationen negativt udover de nævnte udfordringer.

3.3 Projektdesign

I dette afsnit vil opbygningen af rapporten blive gennemgået, med henblik på at give læseren et overblik over indholdet.

I indledningen gjorde jeg rede for problemfeltet. Der blev kort beskrevet nogle problemer der er omkring integration af indvandrere og deres efterkommere i Danmark. Endvidere blev det beskrevet hvordan idræt og foreninger bliver betragtet som en del af løsningen med integration af indvandrere og deres efterkommere. I resten af rapporten vil jeg primært omtale denne gruppe som nydanskere.

Grundlaget for denne rapport er en forståelse af integration som en sammensmeltning af den fremmedes kultur – og dermed identitet – og samfundets kultur, hvorved den fremmedes identitet bliver fuldendt i samfundet.

For at besvare problemformuleringen, begynder jeg med tre teoretiske kapitler med behandling af forskellige begreber, der er knyttet til identitet og kultur. Denne gennemgang leder op til en besvarelse af underspørgsmålet:

Hvilke begreber har betydning for nydanskernes identitetsdannelse?

Efter besvarelsen af dette underspørgsmål vil det blevet klarlagt, hvilke problemer nydanskere står over for i et nyt samfund, og hvad der er vigtigt, for at nydanskere bliver integreret.

Derefter følger et kapitel, hvor erfaring med integration af nydanskere og kulturen i foreninger bliver analyseret ud fra forskellig litteratur om bl.a. projekterfaringer og -evalueringer. Dette skal svare på underspørgsmålet:

Hvordan er kulturen i danske idrætsforeninger?

I analysen vil jeg anvende Bourdieus teori om habitus og social kapital, samt forståelsen af hverdagslivet og fællesskab. Jeg har valgt at operationalisere teorien om hverdagslivet, habitus og fællesskab umiddelbart før selve analysen, for at give sammenhæng mellem de to dele.

Afslutningsvis følger et kapitel hvor idrættens muligheder for at danne rammer for integration analyseres. Her er lavet interview med to idrætstrænere, der har erfaring med træning af unge nydanskere og arbejde med forskellige projekter for at aktivere unge i idræt i Københavnsområdet. Dette vil lede op til en besvarelse på problemformuleringen og dermed en konklusion.

3.4 Rapportens struktur

Identitet og kultur

I **kapitel 4, 5 og 6** operationaliserer jeg Schutzs begreb *hverdagslivet*, Bourdieus teori om *habitus* og *social kapital* samt Baumans udlægning af *fællesskabet*. Disse begreber bygger på individets identitetsdannelse. Samlet giver begreberne en forståelse af hvilke udfordringer unge nydanskere står over for i et nyt samfund. Endvidere kan begreberne bruges til at analysere mere konkret hvordan nydanskere bliver integreret.

7 Integration og foreninger

I dette kapitel anvendes det teoretiske udgangspunkt til at analysere hvordan integration kan foregå i forskellige sammenhænge, samt hvordan kulturen er i danske foreninger.

8 Idrættens integration

Kapitlet er en analyse af interviews med Michael og Christian der er idrætstrænere med mange års erfaring med idræt og unge. Her analyseres – igen med udgangspunkt i teorien – de problemstillinger der kræver en klarere diskussion i lyset af den foregående analyse i kapitel 7 Integration og foreninger.

9 Konklusion

4

Identitetsudvikling indenfor rammerne af hverdagslivet

I dette kapitel vil hverdagslivsteorien blive præsenteret som den er blevet udviklet af Alfred Schutz.

Først beskrives, hvordan individer orienterer sig i deres hverdag, og hvordan de formår at fortolke og forstå de fænomener, der er omkring dem i det daglige. Der lægges særlig vægt på de personlige relationer mellem individer og på, hvordan det er muligt for individer at forstå menneskene omkring dem, og deres handlinger. Dernæst beskrives hvordan den fremmede – det individ, der ikke er opvokset i den hverdag han nu befinder sig i, men først er kommet til senere – formår at navigere under de nye forhold.

Hverdagslivsteorien diskuteres i denne rapport, fordi den kan bidrage til en forståelse af hvordan nydanskere oplever forskellighed i deres hverdag i det danske samfund. Gennem den fremmede og hans fortolkning af hverdagen belyses en anden kultur i samfundet og forskelligheden, som den er til daglig, og derfor kan en forståelse der bygger (delvist) på denne teori være brugbar til at forstå integration og identitetsdannelse i praksis.

4.1 Hverdagslivsteori

Begrebet hverdagsliv er ikke umiddelbart til at definere, idet det består af mange forskellige elementer, og det er derfor ikke muligt på et generelt plan at sige, hvori hverdagslivet består. Et bud på at klarlægge hvad hverdagsliv er, er givet af

Jacobsen og Kristiansen (2005), men dette er også i erkendelse af, at der ikke let gives en definition:

”Det nærmeste vi her vil komme en bestemmelse af hverdagslivet, er ved at sige, at det består af den viden og de meningsstrukturer, som mennesker producerer, genskaber og trækker på gennem deres daglige, ofte rutineprægede fælles udvekslinger og aktiviteter. Det er en verden hvis indhold vi ikke reflekterer over, men tager for givet og ikke stiller spørgsmålstejn ved [...] Hverdagslivet har ikke ét veldefineret produkt eller en veldefineret funktion. I hverdagslivet produceres og genskabes en form for orden, som gør det muligt for mennesker at etablere intersubjektiv forståelse” (Jacobsen og Kristiansen, 2005: 12-13)

Hverdagslivet har således noget at gøre med, hvordan individer skaber mening i deres hverdag, og hvordan de formår at indgå i meningsgivende fællesskaber og interaktioner med andre individer. Årsagen til at inddrage dette i denne rapport er, at netop det at forstå sine omgivelser og fortolke dem på en sådan måde, at de giver mening, er en udfordring, som nydanskere står overfor, når de kommer til en ny kultur. Som det vil blive gjort klart senere i dette kapitel giver et nyt samfund og en ny kultur ikke umiddelbart mening for en, der kommer udefra. Dette bliver til et problem, når det samme individ, der ikke forstår det nye samfund, skal prøve at begå sig i det. Identitet er afhængig af de omgivelser individet befinder sig i, og af de fortolkninger individet er i stand til at foretage af det nye samfund, og derfor er det væsentligt at vide noget om hvilke udfordringer, som nydanskere står overfor, når han prøver at fortolke det, som sker, idet det vil have betydning for den proces, det er at udvikle sin identitet.

4.2 Hverdagslivssociologi

Det Schutz søger at forklare gennem sine teorier er, hvordan mennesket finder mening i og agerer i hverdagen, og hvordan menneskelig interaktion er med til at konstituere individers hverdag og deres forståelse af den.

At forstå disse teorier er med til at give en forståelse af, hvorfor det kan være udfordrende at komme som fremmed til et samfund med ikke bare ukendte individer, men også med en ukendt kultur. Formålet med det følgende er derfor netop at diskutere Schutzs hverdagslivssociologi med afsæt i, hvordan hverdagslivet kan udfolde sig for den fremmede, der kommer til et nyt samfund og en ny kultur.

”Al vor viden om verden, inden for såvel common-sense som den videnskabelige tænkning, involverer konstruktioner, det vil sige et sæt af generaliseringer, formaliseringer og idealiseringer, der er specifikke for et pågældende niveau af tankens organisering. Strengt taget findes der ikke sådan noget som rene og skære kendsgerninger. Alle kendsgerninger er til at begynde med kendsgerninger der er blevet udvalgt af vores bevidsthed inden for en universel kontekst. De er således altid fortolkede kendsgerninger, enten kendsgerninger, der anskues løsrevet fra deres kontekst ved kunstig abstraktion, eller kendsgerninger der betragtes i sammenhæng med deres specifikke omgivelser” (Schutz, 2005: 23-24)

Når et individ navigerer i sin hverdag, trækker han på erfaringer og begivenhedsmønstre, der alle bruges til at fortolke den forhåndenværende

situation, som individet må forholde sig til. De samlede erfaringer og den samlede viden om, hvordan man begår sig, knytter sig til bestemte grupperinger, fra familieniveau til samfunds- eller kulturkreds niveau, og inden for disse grupper bliver erfaringer og viden overgivet fra individ til individ, fra generation til generation:

"Denne verden eksisterede før os, den blev erfaret og fortolket af andre, af vores forfædre, som en ordnet verden. Nu er den givet til vor erfaring og fortolkning. Al fortolkning af denne verden hviler på et lager af tidligere erfaringer af den, vore erfaringer eller dem, vi har fået overleveret fra forældre og lærere; disse erfaringer fungerer som en referenceramme i form af "forhåndenværende viden". (Schutz, 2005: 27).

Resultatet er en orienteringsmodel, som individet er i stand til at bruge til at fortolke de fleste tænkelige situationer, der måtte opstå inden for gruppen. Dette er gruppelivets kulturmønster, der

"anvendes [...] som betegnelse for alle de særlige vurderinger, institutioner samt orienterings- og vejledningssystemer (såsom traditioner, sæder, love, vaner, skikke, etiketter, moder), der [...] karakteriserer – for ikke at sige konstituerer – enhver social gruppe på et givent tidspunkt i dens historie" (Schutz, 2005: 182).

Gruppelivets mønster er altså de forudsætninger, som individet har for at forstå og fortolke de situationer, som han møder i sin hverdag, og væsentligt er det, at det er en nøgle til at forstå de interaktioner, der er netop inden for en bestemt gruppe. Det er ikke muligt at bruge en gruppes kulturmønster som fortolkningsmodel for andre gruppers handlinger og begivenheder. At der findes elementer, der tilsammen kan karakteriseres som en gruppes kulturmønster, er tæt forbundet med Schutzs argument om, at for et individ, der lever blandt andre individer fra den samme gruppe forekommer omverdenen naturlig og lige til. De begivenheder og handlinger, han ser omkring sig, giver umiddelbart mening, og han har ikke brug for at foretage en bevidst fortolkning. Det sker som en konsekvens af de erfaringer og den viden, som han har som medlem af gruppen (Schutz, 2005). Schutz kalder dette for common-sence-tænkningen, og det er den, der gør, at individer umiddelbart, og forholdsvis problemfrit kan indgå i relation til andre individer fra samme gruppe.

Typikalitet

Common-sence-tænkningen henleder til en viden hos individet om de typikaliteter, som verden er konstitueret af. Individet besidder således ikke personligt en viden om hver enkelt genstand eller handling, som han kan blive konfronteret med i sin hverdag, men ud fra sin generelle viden – common-sence-tænkningen – er han i stand til at inddele det han møder i forskellige typer. Derudfra vil han kunne fortolke og reagere hensigtsmæssigt, netop fordi han kender til typen af genstand eller situation og derfor har en – på forhånd givet – formodning om, hvordan han skal forholde sig. Et simpelt eksempel til at illustrere hvad der menes findes i Schutz (2005):

"Jeg har måske aldrig set en irsk setter før, men hvis jeg møder en, ved jeg, at den er et dyr, nærmere bestemt en hund, der har en hunds velkendte træk og typiske adfærd, og ikke for eksempel en kats." (Schutz, 2005: 28)

Den organisering af sin viden, som individet udfører bl.a. når han tilegner sig typikaliteter – idet det er givet at de enkelte individer ikke alle besidder den samme viden om de samme typikaliteter de kan møde i hverdagen – er centreret om individet selv. Nødvendigvis er individet centrum i sit eget liv, og derfor bliver hans viden opdelt alt efter, hvor relevant det er for hans aktuelle eller potentielle handlingsområde (Schutz, 2005). Og

"[...] derfra udvælger han de elementer, der kan tjene som midler eller mål til hans "nytte og glæde", til at fremme hans hensigter og til at overvinde forhindringer. Hans interesse for disse elementer er af forskellige grader, og derfor stræber han ikke efter at opnå et lige grundigt kendskab til dem alle" (Schutz, 2005: 183).

Det er således både individets generelle interesseområde, men også den enkeltes situation, der bestemmer, hvad individet hæfter sig ved og tager med i sin fortolkning af situationen.

Ifølge Schutz er den viden, som individer besidder, karakteriseret ved at være usammenhængende, kun delvist klar og ingenlunde fri for modsigelser (Schutz, 2005: 186). Dette skal ikke opfattes som et problem, men snarere som en konsekvens af, at individet gennem sit hverdagsliv har forskellige roller, og at der til disse roller knytter sig forskellige opfattelser af, hvad der er nødvendigt og relevant viden til brug for fortolkning og handling. Så længe den viden, der besiddes, er tilstrækkelig til at kunne agere i forhold til bestemte situationer og til andre individer, er ærindet gjort, og det er ikke altid nødvendigt for individet at besidde udtømmende viden om et emne. Schutz eksemplificerer det ved at sige, at det er nok for de fleste at vide, at hvis man kommer et brev med den rigtige adresse og det rigtige frimærke i postkassen ender brevet den næste dag hos modtageren. Det er ikke nødvendigt at vide hvordan brevet ender hos modtageren, bare at det gør det. Hvis den viden der besiddes opfylder kravene til, at individet forholdsvist problemfrit kan benytte gruppens orienteringsmodel, er det mere eller mindre underordnet, at den viden så udefra kan anskues som usammenhængende og til tider uklar og selvmodsigende (Schutz, 2005).

Relevanssystem

Den viden som individet besidder, og hans kendskab til typikaliseringer inden for sin gruppes kulturmønster skaber tilsammen et relevanssystem; et system, der for det enkelte individ siger noget om den viden, som det er nødvendigt for ham at have om specifikke emner. Individet besidder en gradueret viden, der er afhængig af, hvor relevant han finder de emner, som han har en viden om. Der kan skelnes mellem det at have kendskab til noget, og det at have viden om noget. Og ud fra den skelnen kan et individs relevanssystem findes (Schutz, 2005).

Den virkelighed, som individer altid befinder sig i, betegner Schutz en biografisk betinget situation. Det er en situation, hvor tilstanden er bestemt både af den tid individet befinder sig i og det fysiske og sociale rum:

”Mennesket befinder sig i sit hverdagsliv altid i en biografisk betinget situation, det vil sige i et fysisk og sociokulturelt miljø, der defineres af mennesket selv, og hvor det indtager en bestemt position, ikke blot i det fysiske rum og i ydre tid eller med hensyn til dets status og rolle i det sociale system, men også en bestemt moralsk og ideologisk position [...] Dette relevanssystem bestemmer også igen, hvilke elementer der skal udgøre et grundlag af generaliserede typificeringer, hvilke træk ved disse elementer der skal udvælges som udpræget typisk, og hvilke der skal udvælges som unikke og individuelle, dvs. hvor dybt skal vi trænge ind i typikalitetens åbne horisont.” (Schutz, 2005: 29-30).

Hvis denne biografiske situation altid udgør den virkelighed, som et individ til stadighed befinder sig i, er den biografiske situation konstrueret af og et resultat af både den viden og det kendskab individet besidder i form af relevanssystemet og i form af typikaliseringer, der hjælper individet til at kunne navigere i hverdagen. Den biografisk betingede situation er således et nutidigt udtryk for den bagage, som individet bringer med sig, lige fra den viden, som han har om forskellige ting af relevans for ham, til de måder, hvorpå han kan indgå i fællesskabet med andre i gruppen.

Intersubjektivitet

Intersubjektiviteten er en væsentlig del af Schutzs teori om hverdagen. Han benytter sig af et argument om, at man må sætte individet i centrum både teoretisk og empirisk, hvis man vil undersøge dets livsførelse og livsforhold. Schutz fremfører, at selvom strukturelle forhold i samfundet – institutioner, konteksturer, klasser, mager – er af betydning for det enkelte menneskes livsvilkår, så er de alligevel, når alt kommer til alt, et resultat af intersubjektive relationer, dvs. menneskelig interaktion, og derfor må disse menneskelige interaktioner være centrum for undersøgelser af samfundslivet (Schutz, 2005). Relationerne mellem individer er vigtige, idet det er dem, der konstruerer og konstituerer hverdagslivet. Uden disse relationer ville der ikke være nogen gruppe at tilhøre. Der ville ikke være blevet skabt et kulturmønster, og hvad der dertil hører i form af ”opskrifter på hverdagslivet”, og der vil ikke være megen mening i hverdagen for det enkelte individ, idet meningen netop er et resultat af at have et sted at høre til, og tilhøre en gruppe hvis signaler man kender som sine egne.

For at være gyldig som rammen for forståelsen af, hvordan individer skaber mening af begivenheder og handlinger i deres hverdag, må common-sence-tænkningen og de begreber, der knytter sig til den være underlagt visse antagelser. Hvis disse ikke er opfyldte kan teorien om common-sence-tænkningen ikke bruges. For det første må det sociale liv, som de enkelte handlinger og begivenheder skal fortolkes som en del af, være stort set det samme, som det altid har været. Problemerne skal kunne løses på samme måde, således at individernes og gruppens erfaringer er tilstrækkelige til at kunne fortolke og komme med løsningsforslag til problemerne. For det andet skal det være til at stole på den viden, der er blevet overbragt fra individ til individ, og fra generation til generation, også selv om deres fulde betydning og oprindelse måske ligger skjult

for det enkelte individ. For det tredje skal det være nok at vide noget om forskellige typer af begivenheder, handlinger eller problemer for at kunne fortolke og imødegå dem. For det fjerde er det nødvendigt, at alle medlemmer af en gruppe benytter sig af samme orienteringsmodel, idet det netop er det, der giver mening til hverdagen, og mulighed for at interagere på en måde, der skaber sammenhæng og mening (Schutz, 2005: 187-188).

4.3 Den Fremmede

Når en person kommer som fremmed til et sted vil de referencerammer, som individer normalt besidder (dvs. når individer er steder, hvor de ikke er fremmede), helt eller delvist være ugyldige, og de vil ikke kunne bruges i samme omfang til at aflæse og fortolke omgivelserne. Den fremmede kommer fra et sted, hvor den biografiske situation i større eller mindre grad er forskellig fra den, der er fremherskende på det nye sted, hvorfor det kan være svært for den fremmede at forstå det nye samfund, som han er kommet til, og dette kan føre til uoverensstemmelser i de intersubjektive relationer – det bliver udfordrende, svært og måske endda umuligt at træde ind i fællesskabet. Den fremmede opfylder ikke de betingelser, der er for common-sence-tænkningen, og deri består problemet.

Graden af udfordringerne og uoverensstemmelserne er naturligvis afhængige af, hvor fremmed den fremmede er. Fremmedheden er bundet sammen med i hvor høj grad, der er sammenfald mellem det kulturmønster, som den fremmede kommer med, og det, der er konstituerende for (hverdags)livet det nye sted. Indlysende er det, at en fremmed, der kommer fra den vestlige kulturkreds til et andet sted indenfor denne kulturkreds ikke vil være lige så fremmed som én, der kommer til samme sted fra den arabiske kulturkreds. Således må det forstås, at fremmedhed kan gradbøjes. Men der er nogle generelle fortolkningsteorier til undersøgelse af den situation den fremmede – hvor fremmed han så end er – befinder sig i, når han kommer til et nyt sted. Netop denne situation er blevet behandlet af Schutz i hans sociale psykologiske essay "Den Fremmede" (Schutz, 2005).

Først en definition af betegnelsen "den fremmede": Den skal opfattes som en betegnelse for et individ, der kommer til det vestlige samfund for at prøve at skabe et liv her med de besværligheder, det måtte indebære. Den fremmede er en person, der

"[...] henvender sig til en ny social gruppe og forsøger at fortolke og orientere sig i dens kulturmønster" (Schutz, 2005: 181),

og han er en person, der er fra samme tid og civilisation som dem, han henvender sig til, og som af den ene eller anden årsag har et ønske om

"[...] at blive accepteret for bestandigt, eller i det mindste tolereret af den gruppe han henvender sig til" (Schutz, 2005: 181)

Således er det at være fremmed ikke udelukkende en situation, der gælder for eksempelvis indvandrere, der kommer til et nyt land. Den fremmede kan også være en person, der allerede tilhører eksempelvis det danske samfund, men som af en eller anden årsag ønsker at blive medlem af en ny social gruppering inden for samfundet. De fleste individer oplever sandsynligvis på et eller andet tidspunkt i deres liv at være "den fremmede", men som nævnt ovenfor kan fremmedheden gradbøjes, alt efter situationen.

Det den fremmede står overfor, når han møder en ny social gruppe, er denne gruppes kulturmønster, og hans problem er, at han ikke kan benytte sig af dette mønster, når han prøver at fortolke de handlinger han ser, og når han selv prøver at deltage aktivt i gruppens liv. Grunden til, at han ikke kan benytte sig af dette kulturmønster og de fortolknings- og orienteringsmodeller, der stammer derfra, er, at han ikke har fået den overgivet ad de kanaler, som den almindeligvis videregives til de indfødte medlemmer af gruppen. Når den fremmede kommer til en ny gruppe har han (måske) en forestilling om, hvordan den nye gruppes kulturmønster ser ud, men denne forestilling viser sig ofte at være langt fra tilstrækkeligt, og idet den er et resultat af en desinteresseret observation af gruppen og ikke af en interesse i at interagere aktivt i gruppen, giver den langt fra de redskaber og modeller, der er nødvendige for at kunne fortolke handlinger i den nye gruppe.

Det, der sker, er et møde mellem de forskellige "common-sence-tækningsmodeller", den fremmedes fra der hvor han kommer fra, og den nye gruppes. Alt efter den fremmedes grad af fremmedhed i forhold til gruppen kan denne common-sence-tænkning bruges som orienteringsmodel i den nye gruppe, men for indvandrere til et nyt samfund gælder det, at de modeller og den common-sence-tænkning, der gav mening til hverdagen før, nu ikke engang tilbyder en nøgle til forståelse af, hvad det er, der sker i den nye gruppe:

"Den første rystelse af den fremmedes tillid til gyldigheden af hans "tænke-som-sædvanlig" indtræffer som regel, når han opdager, at tingene i hans nye omgivelser tager sig ganske anderledes ud, end han forestillede sig derhjemme. Der er ikke blot det billede, den fremmede har med af den nye gruppes kulturmønster, men hele den hidtil ubestridte fortolkningsmodel, der var almindelig anerkendt i hans hjemgruppe, som mister sin gyldighed. Den kan ikke anvendes som orienteringsmodel i de nye sociale omgivelser. Hvad medlemmerne af den nye gruppe angår, opfylder deres kulturmønster en sådan models funktioner. Men den fremmede kan hverken bruge den, sådan som den foreligger, eller opstille en generel transformationsformel for begge kulturmønstre, der ville gøre det muligt for ham så at sige at konvertere alle koordinaterne i den ene orienteringsmodel til de koordinater, der gælder i den anden" (Schutz, 2005: 191-192).

Årsagerne til, at dette ikke er muligt for den fremmede, er bl.a., at i modsætning til de indfødte medlemmer af den nye sociale gruppe, kan den fremmede ikke opfatte sig selv som centrum i det sociale miljø, der omgiver ham, og som følge deraf sker der en forvriddning af hans relevanshøjdekurver (Schutz, 2005: 192). Den fremmede kan ikke længere skelne mellem den viden han besidder og er ikke klar over hvilken viden, det er nødvendigt for ham at besidde for at kunne agere fuldt

ud og meningsgivende i den nye sociale gruppe. Yderligere repræsenterer forholdet mellem kulturmønstre og de dertilhørende fortolknings- og udtryksmodeller for den fremmede ikke en meningsgivende enhed. Han kan tilegne sig disse, men det er ikke med den samme umiddelbarhed, som eksisterer for de indfødte medlemmer af den sociale gruppe. Schutz udtrykker dette ved at sige, at den fremmede ikke har forståelsen af begreber på hånden, men ved hånden (Schutz, 2005: 192).

Den fremmedes opskrifter på hverdagslivet virker ikke mere, og før han bliver fortrolig med opskrifterne i den nye sociale gruppe kan han ikke fuldt agere i hverdagen igen på en for ham og andre meningsgivende måde. Hverdagen besidder ikke længere den samme selvfølgelighed som før, og de forskellige typikaliseringer som den fremmede kendte hjemmefra er i bedste fald en smule anderledes i det nye samfund. I værste fald gælder de slet ikke mere og er blevet erstattet af andre, som han så først skal til at kende og genkende, før han kan reagere på dem. Det, der i hans tidligere hjemlands kultur var uværdige handlinger kan i den nye kultur være en nødvendighed for omgang med andre mennesker. Et eksempel kunne være håndtrykket mellem mænd og kvinder, der i nogle muslimske lande ikke accepteres, mens det i Danmark nærmest opfattes som uforskammet hvis man ikke vil give et håndtryk. For hver ny situation må den fremmede bevidst analysere sig frem til hvad, det er der sker, og hvordan han kan, eller forventes at reagere på den:

"For de personer, som er vokset op med kulturmønstret, er ikke alene opskrifterne og deres mulige virkning, men også de typiske og anonyme holdninger, de kræver, en ubestridt "selvfølgelighed", der giver dem både tryghed og sikkerhed. Med andre ord er disse holdninger, netop på grund af deres anonymitet og typikalitet, ikke placeret i et relevanslag, der kræver eksplicit kundskab, men i regionen af det almindeligt kendte, som det er nok at sætte sin lid til. Denne indbyrdes forbindelse mellem objektiv chance, typikalitet, anonymitet og relevans synes at være ganske vigtig. For den fremmede giver mønsteret hos den gruppe, han henvender sig til, imidlertid ingen garanti for en objektiv chance for et godt resultat, men snarere en rent subjektiv sandsynlighed; som må kontrolleres skridt for skridt, hvilket vil sige, at han er nødt til at sikre sig, at de løsninger, den nye model foreslår, også vil fremkalde det ønskede resultat i hans særlige position som en udenforstående og nyankommen, der endnu ikke helt forstår kulturmønstrets system, men er temmelig forvirret over dets selvmodsigelser og dets mangel på sammenhæng og klarhed." (Schutz, 2005: 196-197)

I og med, at den fremmede ikke besidder den stiltiende viden om den sociale gruppe, som han henvender sig til, som de indfødte medlemmer har fået overgivet fra de ældre generationer, bliver udfordringen for den fremmede, at han ikke har den viden, der skal til om hverdagens situationer. Hans generelle viden om typikaliteter og hans relevanshøjdekurver fra sin tidligere sociale gruppe stemmer ikke overens med den viden der er nødvendig for at kunne agere i den nye gruppe. Hvor det for de indfødte medlemmer af gruppen er nok at spørge efter kulturmønstrets elementers *at*, bliver den fremmede også nødt til at spørge efter deres *hvorfor* (Schutz, 2005: 197).

Når den fremmede henvender sig til en ny social gruppe – i nydanskerens tilfælde et nyt samfund – bliver alt, hvad han kendte, med et slag ugyldigt, og han må

tilegne sig et nyt kulturmønster. Det er i sig selv en stor opgave, hvis succes afhænger af mange ukontrollerbare forhold, og samtidig må opgaven udføres i erkendelse af, at lige meget hvor hårdt den fremmede arbejder på det, så vil han aldrig bære det nye kulturmønster på sig på samme måde som indfødte medlemmer af gruppen. Han har en historie, som de ikke har, og som gør at han til stadighed har et andet udgangspunkt og et andet perspektiv end de har, og samtidig har de rødder i en historie, der aldrig helt kan blive den fremmedes. Og derfor vil han aldrig helt komme til at agere som de andre (Schutz, 2005).

I dette kapitel er det blevet forklaret hvordan hverdagslivet kan blive repræsenteret i samfundet. Schutzs teori om hverdagslivet giver en god forståelse af hvad der venter en fremmed i et nyt land og teorien er endvidere god til at forklare hvorfor individet reagerer på det nye samfund som han gør og hvorfor samfundet reagerer som det gør. Med den fremmede kommer en anden kultur, og da den fremmede ikke kender samfundets kultur, vil han være dybt afhængig af sin oprindelige kultur, specielt til at begynde med. Teorien om hverdagslivet viser hvor indviklet og omfattende identitetsudviklingen kan være for en fremmed i et nyt samfund.

Schutzs teori forklarer situationen som individet står i, forklarer de relationer som der bliver skabt og hvorfor de bliver skabt. Derimod forklares der ikke meget om hvorledes individet selv skaber gode relationer og hvordan individet aktivt kan gøre noget for at udvikle sin identitet. Til bedre at forklare hvordan relationerne udarter sig for individet vil jeg i næste kapitel vise Bourdieus teori om habitus og social kapital.

5

Identitetsudvikling ud fra habitus

I dette kapitel vil identitetsudvikling blive gennemgået ud fra Bourdieus teori om habitus. Først beskrives de socialisationsprocesser der er grundlaget for individets identitetsdannelse, processer som individet deltager i og som udvikler individet. Dernæst beskrives habitus som det i individet der bliver skabt under processerne, og hvordan individet kan bruge, og bruger, habitus. Dernæst beskrives social kapital som en specifik del af habitus der er relateret til socialisering og sociale relationer.

Bourdieu's teori om habitus anvendes netop fordi der lægges vægt på de sociale relationer og sociale kontekster der er med til at danne identiteten i individet. Herudfra kan der opsættes nogle teoretiske relationsbegreber som vil være centrale for forståelse af identitetsdannelsen.

*"nylatin *identitas* [...] afl. af latin *idem* "samme" [...] (psykologi) et menneskes bevidsthed om sin egen eksistens og særlige karakter = SELVOPFATTELSE børn opbygger deres identitet ved at identificere sig med et forbillede, fx en af forældrene"*
(Politikens Nudansk Ordbog med etymologi – 2. udgave, 2002)

I denne ordbogsforklaring lægges der vægt på, at det er sociale processer gennem opvæksten der fører til selvopfattelse og dermed identitet. Altså tager denne definition af identitet udgangspunkt i dannelsesprocesser og sociale processer. Processer som Bourdieu fremhæver at man skal gennemgå for at blive tilpasset et samfund, for at blive integreret. Bourdieu beskriver forskellige processer til at forklare identitetsudvikling. For at kunne beskrive den dynamiske proces det er at udvikle sin egen identitet mener jeg, at det er oplagt at forklare begrebet identitetsudvikling ud fra Bourdieus teori om habitus.

5.1 Socialisation

Et af de forhold og processer hvorigennem individet tilegner sig samfundsmæssige kompetencer, viden og kvalifikationer, vil i det følgende blive beskrevet som socialisation.

”Socialisation omhandler de processer, hvorved mennesket samfundsmæssiggøres, dvs. alle de forhold og processer et individ er udsat for, og som på den ene eller anden måde er med til at påvirke og udvikle dets personligheds- og identitetsdannelse.” (Jerlang, 2005: 256)

Vores identitet bliver udviklet gennem socialisationsprocesser. Socialisation er alle de påvirkninger der rammer os når vi agerer med andre mennesker og kulturer og som dermed hele tiden er med til at placere det enkelte individ på en bestemt plads i samfundet. Individet bliver påvirket hjemme blandt familien, henne i skolen, på jobbet og ude på gaden. Processerne, der udvikler individet, er både planlagte og tilfældige, det gælder således pædagogiske og politiske påvirkninger, almindelig samtale og sammenstød med andre bekendte og ubekendte mennesker og også gennem medier. Socialisationsprocesserne trækker nogle karaktertræk frem i mennesket og holder andre tilbage. Denne udvælgelse og sammensætning af karaktertræk afhænger af hvilken kontekst der socialiseres i og med hvem der socialiseres. På trods af mange nye mediers indtog og dominans i vores hverdag er det den socialisation, der foregår gennem familie og til dels venner, der er den vigtigste, da følelser spiller en stor rolle (Jerlang, 2005: 256-257).

I Bourdieus teorier tages der udgangspunkt i individet og individets udvikling af relationer. Det er individet der modtager, opsøger, bearbejder og skaber mening, altså er det individet selv der tilegner sig de samfundsmæssige påvirkninger og muligheder, ligesom han også selv påvirker og forandrer omgivelserne. Dette sker gennem alle de relationer og aktiviteter, individet indgår i, og gennem hans aktive bearbejdning af disse. Det skal dog ikke forstås sådan at individet er bevidst om alle de processer der påvirker ham, også ubevidste processer er i høj grad med til at udvikle ham. Det kan derfor være passende at sige at alle processer under alle omstændigheder har betydning for individets udvikling af personlighed og identitet (Jerlang, 2005: 257-258).

5.2 Habitus

Det der i individet bliver formet og udviklet gennem bl.a. socialiseringsprocesserne, beskriver Bourdieu som individets habitus. Begrebet habitus kan sidestilles med begrebet identitet, dog lægges der i Bourdieus habitus vægt på relationerne og processerne der skaber habitus/identitet, hvilket gør Bourdieus teori unik. For at kunne bruge teorien i praksis til at analysere empiriske cases vil det være en fordel hvis analyseværktøjet tager udgangspunkt i noget observerbart og håndgribeligt.

"Habitus er således et sæt erhvervede, i betydningen tillærte, dispositioner for at handle på bestemte måder. Disse dispositioner er i det væsentligste ubevidste, de er blevet inkorporerede, indgroede, kropslige." (Prieur & Sestoft, 2006: 39)

Habitus danner rammen for hvordan individet forstår omverden og hvordan omverden bliver påvirket af individet. Alle former for sociale erfaringer, bevidste som ubevidste, holdninger, moral og normer lagres i kroppen og bliver til vores habitus. Habitus giver individet en orientering i livet, hjælper ham til at træffe en række beslutninger om uddannelse, familieliv, venner og job. valgene bliver ikke taget bevidst men foregår mere eller mindre intuitivt, det er "bare sådan man gør" (Jerlang, 2005: 259).

Habitus er opbygget gennem hele individets liv lige fra fødslen. Habitus vil altså altid kunne udvikles uanset alder. I takt med at individets livsbetingelser skifter vil habitus udvikle sig i nye retninger, men det "gamle" habitus vil fortsat være lagret i kroppen og vil kun langsomt kunne ændres over tid og gennem nye erfaringer. På denne måde vil det nye hele tiden mødes med det gamle og derfor vil det være nemmere at påvirke habitus hos et ungt menneske i forhold til en ældre person som i forvejen har et omfattende habitus. Forstået på den måde at ny kapital alt andet lige betyder mere for et ungt individs habitus, hvor habitus er baseret på et forholdsvist kort liv og tilsvarende mindre socialiseringserfaring.

Habitus er ikke bare præget af sine omgivelser, men fungerer også som grundlæggende for disse. Habitus skaber felter ved at tildele det, der foregår i dem, mening og værdi. Da habitus bliver dannet og opbygget fra menneskets fødsel gennem sociale erfaringer med mennesker og kulturer omkring sig, er det centralt at studere det land, samfund og kvarter som han er opvokset i. For forskellige mennesker med forskellig habitus er der et dertilhørende samfund. Disse forskellige samfund kalder Bourdieu for *felter* (Prieur og Sestoft, 2006: 40).

"Individet er et produkt af et felt i den forstand, at feltet strukturerer individets habitus indenfor feltets muligheder og nødvendigheder, og omvendt udfolder individet sig i feltet som den verden, der giver mening, fordi feltet har de værdier (kulturelle som sociale og økonomiske), det kan betale sig at efterstræbe." (Jerlang, 2005: 261)

Feltet skaber dermed individet, dets habitus, og i form af alle de individer der tilhører feltet søger feltet, som minimum, at opretholde en ligevægt. Ligesom feltet skaber individers habitus er felterne også med til at holde individer ude som besidder en anden, eller en uegnet, habitus.

"Man skal således besidde bestemte former for kapital i form af kompetencer, egenskaber osv. for at få adgang til feltet [...]" (Jerlang, 2005: 261)

På denne måde kan et felt være eksklusivt i den forstand at det er et ønskværdigt sted at opholde sig, et fint selskab at være en del af. Det kan på den anden side også være et sted der er svært at komme ud af hvis ikke man besidder de rette kompetencer og egenskaber der skal til for at blive en del af et andet felt. Forskellige felter skaber forskellige habitus, nogle mere forskellige end andre. Individer har forskellige habitus fordi de kommer fra forskellige felter, man skal

derfor ned på lokalt niveau for at finde eller definere et felt. En nationalitet kan være en del af et felt men er for bredt til at være et felt i sig selv:

"For eksempel vil det være meningsløst at tale om "en dansk habitus", for da anvendes begrebet på et alt for højt generaliseringsniveau. I stedet kan en habitus være tilpasset et bestemt felt, et underområde af samfundet, et autonomt område med egne love og spilleregler." (Prieur & Sestoft, 2006: 45)

Felter kan altså være meget små. Eksempler på felter kunne være en arbejdsplads, en skoleklasse, en idrætsklub eller et fodboldhold. Felter er grundlæggende to sider af samme sag, til et hvert felt hører der en habitus og en hver habitus tilhører et felt.

5.3 Social kapital

Bourdieu taler om, at forskelle i individers habitus kan beskrives gennem dets muligheder for at udvikle kapital:

"I forsøget på at karakterisere de øvre sociale klassers særlige fortrin i skolen, deres kulturelle arv, brugte Bourdieu og hans medarbejdere somme tider begrebet "kulturel kapital". Hvad deres undersøgelser viste, var jo nemlig, at kulturel dannelse sociologisk set fungerer på samme måde, som "rigtig" kapital gør i pengeøkonomien [...]" (Prieur & Sestoft, 2006: 87)

Bourdieu understreger hermed, hvordan habitus kan have en økonomisk eller en ikke-økonomisk værdi for individet. Et godt job har stor indflydelse på individets økonomiske kapital, men der behøves ikke, at investeres økonomisk kapital for at få et velbetalt job. I Danmark, f.eks., kan alle, der har de boglige evner, gratis tage en uddannelse, der åbner dørene for et job med en god løn. Alligevel ses der en sammenhæng mellem social klasse og uddannelsesniveau. Altså er der andre former for kapital der skal være til rådighed for at bringe mennesker "frem i livet".

"Den kulturelle kapital er ikke noget der arves, men noget der gives eller erhverves kulturelt gennem socialiseringen." (Jerlang, 2005: 263)

Socialisering er indgangen til erhvervelse af kulturel kapital, For at opnå kompetencer og for generelt at udbygge sin habitus i en positiv retning er socialisering vejen frem. For at forklare de socialiseringsprocesser individet i sin hverdag er involveret i, som han aktivt kan vælge at ændre på, vil social kapital blive forklaret. Social kapital beskriver de sociale netværk som individet er bevidst om og som han dermed kan mobilisere.

" [...] de netværk af familie, venner, kolleger, studiekammerater og andre mere eller mindre formaliserede og varige forbindelser, som en social agent har adgang til og med udbytte kan mobilisere, og til den prestige, han eller hun nyder ved at tilhøre eller blive associeret med en bestemt gruppe – hvad enten det er en fin familie, en særlig profession, et politisk parti, et religiøst trossamfund, en fondsbestyrelse, en frimureloge, et forskernetværk, en fodboldklub e.l." (Prieur & Sestoft, 2006: 92)

Er man født ind i en velhavende eller prestigøjs familie kan man til en vis grad arve social kapital. På samme vis kan man erhverve social kapital ved at gifte sig ind i en familie eller ved at melde sig ind i en forening eller sportsklub. Det kræver dog en del arbejde og engagement at opretholde og udbygge den sociale kapital. Der skal deltages i møder, selskabelige sammenkomster og sociale ritualer, udveksles gaver, tjenester og gentjenester (Priour & Sestoft, 2006: 93). Social kapital er en mere specifik kapital under den kulturelle kapital og det er den kapital der bedst viser hvordan individet selv er i stand til at påvirke sin habitus. Social kapital er derfor et godt redskab til at forklare hvordan individet selv er med til at udvikle sin identitet.

For at bidrage til en forståelse af hvordan social kapital kan udvikles ud fra to forskellige vinkler, vil Robert Putnams begreber *bonding* (afgrænsende) og *bridging* (brobyggende) social kapital blive beskrevet. Bonding opstår hovedsageligt, ved at social kapital produceres mellem ligesindede mennesker, til gavn for hinanden, hvilket medfører en afgrænsning fra uvedkommende. Modsat virker bridging ved, at den sociale kapital produceres igennem forskellige relationer på kryds og tværs af kulturer og sociale lag (Hulgård, 2001: 18).

Afgrænsende social kapital produceres mere enkelt end brobyggende social kapital. Groft sagt er afgrænsende social kapital når en etableret gruppe samles for at bekræfte hinanden, og brobyggende social kapital er, når grupper, eller mennesker fra forskellige grupper, mødes og danner netværk. Det skal ikke forstås som at brobyggende kapital er godt og afgrænsende kapital er skidt, begge dele kan være både positivt og negativt for individets habitus, men i en integrationssammenhæng vil det være oplagt at fokusere på brobyggende social kapital. Kun ved brobyggende social kapital er der mulighed for at forskellige kulturer mødes og udvikles.

Med denne gennemgang af Bourdieus teori om habitus er identitet blevet beskrevet som et lager i individet, der skal fyldes og vedligeholdes, hovedsageligt af individet selv. Teorien om habitus og social kapital giver en god og forståelig beskrivelse af hvordan identitet dannes mellem mennesker og mellem grupper af mennesker som lever sammen og i nærheden af hinanden.

6

Fællesskab

I dette kapitel vil Zygmunt Baumans teori om fællesskabet blive præsenteret. Først vil der blive præsenteret en kort redegørelse for hvad der forstås med begrebet fællesskab og hvordan fællesskabet repræsenterer en tryghed som står i kontrast med hvad vi i dag forbinder med den personlige frihed. Dette efterfølges af en beskrivelse af hvordan individet der er uden for fællesskab, søger en identitet, og hvordan denne identitet kan være begrænsende for individet. Derefter kommer en beskrivelse af hvordan forskellige fællesskaber repræsenterer forskellige kulturer.

For at bringe sig i en kontekst hvor man kan udveksle brobyggende og afgrænsende social kapital, må man nødvendigvis deltage i en form for fællesskab. Bl.a. idrætsforeninger kan være et sådan fællesskab. Fællesskabet vil blive diskuteret i denne rapport netop fordi det vil give en forståelse af hvordan fællesskaber tilbyder individet tryghed og grundlag for socialisering og på hvilke bekostninger. Jeg har valgt at bruge Zygmunt Bauman, da hans kritiske gennemgang af fællesskabet giver et billede af et "ægte" fællesskab, som jeg finder optimal for individets tryghed i samfundet og muligheder for identitetsudvikling. En gennemgang af begrebet fællesskab ud fra Zygmunt Bauman vil give en forståelse af hvilke muligheder, men også begrænsninger, idrætsforeninger som fællesskaber kan tilbyde.

6.1 Begrebet fællesskab

I det foregående kapitel fremgår det at fællesskabet er centralt for udviklingen af identitet, da habitus er meget afhængig af den sociale kapital, der dannes i socialiseringssammenhæng. Det danske samfund kan betragtes som et stort fællesskab, men ligesom der er små samfund i samfundet, er der også små

fællesskaber i det store fællesskab. Der vil derfor her blive taget udgangspunkt i fællesskaber på forskellige niveauer.

Fællesskab er et positivt ladet ord, noget vi alle ønsker at opnå. At være en del af et fællesskab betragtes som udgangspunkt som noget godt. Er man ikke en del af fællesskabet er man fortabt, men fællesskabet har også sin pris. At leve indenfor et fællesskab giver os tryghed og sikkerhed, men vores frihed bliver samtidig begrænset. Tryghed og frihed er begge dele noget vi, som individer, stræber efter, men som Bauman påpeger, er de svært forenelige. Ikke mindst for fremmede i et nyt land er tryghed og frihed ganske ønskværdigt, da de i deres habitus – i kraft af at de ikke er bekendt med hverken kulturen eller stedet – formodentlig ikke har meget af hverken tryghed eller frihed. Ved i dette kapitel at gennemgå konsekvenserne, der er, ved at forsøge at forene frihed og tryghed, kan vi undgå, at gentage fortidens fejltagelser (Bauman, 2007).

Et "ægte" fællesskab – forstået som et eftertragtellesværdigt et af slagsen, der vil tilføre vores habitus massere af social kapital – skal være baseret på en fælles forståelse. Denne fælles forståelse skal ikke konstrueres gennem konsensus, men skal være der som et udgangspunkt for samhørigheden.

"Den form for forståelse, fællesskabet hviler på, går forud for enhver enighed og uenighed."
(Bauman, 2007: 15)

Den er gensidig og ufravigelig, og kun en sådan forståelse skaber det/de tætte bånd, som knytter individerne sammen i fællesskabet. Dette fællesskab er stabilt, da der altid vil være denne enighed som samler gruppen, en implicit fælles forståelse der hverken kan eller skal diskuteres, den er der bare.

"Eftersom den fælles forståelse, der former fællesskabet [...] er så indlysende og "naturlig", bliver den ikke bemærket [...]. (Bauman, 2007: 16)

Et fællesskab kan altså kun være tavst eller ikke eksisterende. I det øjeblik fællesskabet selv bliver bevidst om deres fælles forståelse

"[...] begynder at lovprise sine egne enestående kvaliteter, falde i svime over sin egen ufordærvede skønhed og plastre plankeværkerne til med ordrige manifeste, der opfordrer dets medlemmer til at sætte pris på dets undere og fortælle alle andre om dem eller holde mund – da kan man være helt sikker på, at fællesskabet ikke er mere [...]." (Bauman, 2007: 17)

For at et ægte fællesskab kan eksistere, er det altså en forudsætning, at fællesskabets medlemmer ikke ved hvad deres fællesskab bygger på, eller endnu bedre, at de slet ikke ved, at de har et fællesskab. Den tryghed som fællesskabet skaber, er baseret på at individet er en del af "noget", at individet føler sig som en del af en helhed. Dette tryghedsgrundlag forsvinder, hvis individet føler sig nødsaget til, at bekræfte sig selv og andre i fællesskabet. Da vil fællesskabet blot være en kulisse som individet befinder sig i fra tid til anden.

En sådan kulisse kan også virke betryggende, f.eks. i form af et dyrt boligområde, eller en eksklusiv klub. Der er dog i disse tilfælde tale om, at man skal være i stand til at investere en vis mængde økonomisk kapital, for at få adgang til denne type af fællesskaber. Den eneste fællesnævner for disse fællesskaber er således den økonomiske kapital. De to nævnte eksempler: Dyrt boligområde og eksklusiv klub er en manifestation af individernes gode økonomi og de kan således ikke være ægte fællesskaber, da de ikke er baseret på en implicit forståelse, selvom de indeholder en form for tryghed. Denne tryghed er ikke udsprunget af fællesskabet, men er blot en betalt tryghed, en barriere mod pøblen og den øvrige, faretruende omverden. Disse velhavende kunne lige så godt have investeret i en boligalarm – eller en revolver hvis det er legalt – hvis tryghed var målet.

Har man succes, ikke kun økonomisk (- kapital) men også på flere andre niveauer (kulturel - og social kapital mv.), kan fællesskabet virke hæmmende for individets yderligere udfoldelser hen imod mere frihed og velstand. Bauman skriver om de succesfulde at:

”Fællesskabets tætte net af forpligtelser har stort set intet at give dem, og de kan miste alt, hvis de bliver fanget i dette net.” (Bauman, 2007: 61)

Det tætte net af forpligtelser er grundlæggende for trygheden i fællesskabet, det er med til at skabe sammenholdet og styrker individerne samlet som en enhed. Som udgangspunkt har fællesskabet derfor mere at tilbyde de svagere individer end de succesfulde, og de succesfulde er som udgangspunkt ikke interesseret i, at opgive deres frihed for, at deltage i et ægte fællesskab. Det gennemsnitlige individ må forstås som en der befinder sig et sted mellem den svage og den succesfulde. En der både tilstræber frihed men også tryghed, og vil derfor altid søge det optimale kompromis.

6.2 Frihed vs. sikkerhed

Bauman ser denne konflikt mellem sikkerhed og frihed, mellem fællesskab og individualitet, som uløselig og forventer at den vil fortsætte i fremtiden (Bauman, 2007: 11). I sin beskrivelse af det ægte fællesskab kommer Bauman frem til at moderne fællesskaber ikke bærer det element af tryghed som i den oprindelige forstand. Moderne fællesskaber er i højere grad skabte og derfor ikke anlagt på den implicite forståelse og dermed vil disse fællesskaber ikke være stabile.

”Selv om det lykkedes at skabe et fællesskab, der bygger på fælles forståelse, vil det derfor altid forblive skrøbeligt og sårbart, altid fordre overvågning, forstærkning og forsvar.” (Bauman, 2007: 20)

Det kræver hårdt arbejde at skabe og ikke mindst, vedligeholde disse moderne fællesskaber. Problemet med de moderne fællesskaber er, at individerne ifølge Bauman er blevet mere bevidste om fællesskaberne og deres trygge rammer. I det moderne liberale samfund er der mere selvbestemmelse, og individerne skal selv tage en masse valg, og de vil derfor være mere bevidste om disse. På grund af en bevægelse i den moderne verden imod mere frihed og fokus på individualiteten, er

grundlaget for ægte fællesskaber svundet ind. Men ønsket om sikkerhed findes stadig, og i stedet kan man forsøge at erstatte fællesskabets tryghed med stramme regler og høje straffe samt en stram udlændingepolitik.

Individerne savner stadig trygheden fra de ægte fællesskaber og fortsætter med at forsøge at skabe dem. De moderne fællesskaber risikerer dog at skabe mere frygt, eller i bedste tilfælde en falsk tryghed. Drømmen om det trygge fællesskab som der efterstræbes, stiller stadig store krav til individet uden at det får noget igen.

"Det vil kræve, at de er på vagt døgnet rundt, at sværdene hvæses en gang om dagen, at de dag ud og dag ind må anstrenge sig for at holde fremmede på afstand og for at opsnuse og uskadeliggøre forræderne i deres egne rækker." (Bauman, 2007: 23)

Det eneste der opnås af den store indsats, er en falsk tryghedsfølelse, der er opstået af, at man har isoleret sig så meget som muligt fra den ukendte omverden.

Individualiseringens janushoved viser sig at være symptomatisk for det moderne samfund. Når livet arter sig som man ønsker det, føles friheden ikke særlig risikobetonet.

"Friheden er, når alt kommer til alt, evnen til at få ting gjort i overensstemmelse med sine ønsker, uden at nogen anden er i stand til at modsætte sig resultatet, endsiges rydde det af vejen." (Bauman, 2007: 27)

Det er ikke altid at tingene arter sig helt som man ønsker, eller forventer. Des mere fri man er af fællesskabets net af forpligtelser, des sværere er det at stå imod uvedkommendes modvilje. I fællesskabet har man sammenholdets styrke til at bakke op om det man ønsker at få bragt i stand, eller i højere grad det fællesskabet ønsker at få bragt i stand. Med meget frihed kan man i høj grad selv bestemme hvad man *ønsker* for sig selv. Men med meget sikkerhed i et fællesskab kan man være mere sikker på hvad der rent faktisk *sker* omkring en selv. Er fællesskabet så endvidere baseret på en bred fælles forståelse, vil der være en stor sammenhæng mellem hvad man *ønsker* og hvad man får.

Det velfærdssamfund vi i dag lever i, er et resultat af mange generationers kamp for en bedre livskvalitet. De sidste par generationer har bevæget sig mere væk fra det fællesskabssamfund som dominerede tidligere, da det stærke velfærdssamfund og en gode økonomi har gjort dem uafhængige. Disse succesfulde af samfundet har typisk valgt at bosætte sig i rige forstads kvarterer, som på flere områder distancerer sig fra det øvrige samfund. I disse små samfund, som både kan være fysiske boligområder/-typer eller som i højere grad er defineret af den rodløshed som elitens kapital og anseelse giver mulighed for, er nøgleordet isolation.

"De skarpt bevogtede, elektronisk overvågede "port-fællesskaber", som de køber sig adgang til for at distancere sig fra det almindelige storbylivs "rodede intimitet", så snart de har skaffet sig den nødvendige kapital eller anseelse, er kun fællesskaber af navn." (Bauman, 2007: 57)

Disse port-fællesskabers indbyggere er parate til at ofre meget for denne isolation fra omverdenen, så længe de har muligheden for at vælge fra, føler de stadig at de er frie mennesker. Den sikkerhedsfølelse de har indenfor port-fællesskaberne forsvinder dog med det samme, de bevæger sig udenfor dette fællesskabs rammer. De føler sig som en del af et fællesskab, et udvalgt fællesskab, men de har ikke tryghedens følelse af det ægte fællesskab, kun pengenes tryghed.

Bauman forklarer fortidens fællesskaber som faste rammer med stor tryghedsfølelse.

"Langt den mest bastante af de jernbure, gennemsnitstilværelsen engang var indskrevet i, var den sociale ramme, inden for hvilken man tjente sit eget brød: Kontoret eller fabrikken, de job, der blev udført på disse steder, de færdigheder, der kræves for at udføre dem, og den daglige rutine, deres udførelse fastlagde." (Bauman, 2007: 49)

Når man havde været så heldig, at blive ansat i et stabilt arbejde, kunne man begynde at opbygge sit liv omkring arbejdet og dets indhold, og gøre det til en del af sin identitet, grundlæggende for individets habitus. Enhver ambition eller stræben kunne så tage afsæt i dette arbejde der ville følge individet resten af livet.

Sådan er livet ikke længere. Intet arbejde er sikkert i det moderne samfund, en virksomhed/fabrik kan nå som helst, uden varsel, lukke pga. ekspansion, fusion, opkøb eller andet. Mulighederne og risiciene i den globale økonomi er mange. Den moderne verden giver gode muligheder for mobilitet, men den kræver også mobilitet. I dette moderne samfunds lokaliteter er menneskene mere rodløse end tidligere

"[...] fordi intet på et sådant sted forbliver uændret længe ad gangen, intet varer ved længe nok til at blive absorberet for alvor, blive velkendt og forvandle sig til den hyggelige, sikre og behagelige indpakning, som de fællesskabs- og hyggehungrende individer har søgt og håbet på." (Bauman, 2007: 50)

Dette er med til at forklare hvorfor individer i det moderne samfund søger de alternative fællesskaber. Det bliver sværere for fællesskabet at opstå "af sig selv" når livssituationen hele tiden er i forandring. Den fælles forståelse bliver vanskeligere at fastholde i en konstant gruppe/kontekst og behovet må dækkes på anden måde.

Selvom de succesfulde benægter fællesskabet, i deres stræben efter et bedre liv, føler de stadig at et liv udenfor fællesskabet er forbundet med risici. På trods af at frihed og fællesskab står i kontrast til hinanden vil en kombination uden en af disse ikke føre til tilfredsstillende livsbetingelser (Bauman, 2007: 62-63)

6.3 Afgrænsende social kapital og identitet

"'Identitet' betyder at rage op over mængden: At være anderledes, at være unik i kraft af denne anderledeshed – og derfor kan jagten på identiteten kun adskille og splitte." (Bauman, 2007, 21)

Den forståelse af identitet som der i denne rapport er blevet taget udgangspunkt i, er som beskrevet i kapitel 5 *identitetsudvikling ud fra habitus*, kompatibel med Bourdieus habitus. De identitetsdannende processer der ligger i Bourdieus forklaring af habitus og felter er de samme som er dannende for Baumans fællesskab. Bauman skelner dog mellem en mere og en mindre heldig form for fællesskab: Det "ægte" fællesskab og det Bauman definerer som "identitet".

Når verden konstant er i bevægelse og forandring søger de moderne individer efter grupper de kan tilhøre. De søger noget sikkert og konstant i tilværelsen, noget der kan dække det samme behov som et fællesskab.

"Når fællesskabet bryder sammen, opfindes identiteten." (Bauman, 2007: 21)

"'Identiteten', dagens hedeste samtaleemne og mest udbredte "selskabsleg", tiltrækker sig opmærksomhed og bringer lidenskaberne i kog, fordi den er et surrogat for fællesskabet [...]" (Bauman, 2007: 21).

Bauman beskriver her identiteten som en "billig" erstatning for det ægte fællesskab. Man må gå ud fra at Bauman er indforstået med at alle mennesker bærer en identitet, som individets bevidsthed om sig selv, uanset fællesskab eller ej. Det Bauman her mener med identitet, er den identitet vi aktivt søger, eller forsøger at fremhæve. Den identitet vi efterstræber. I dette afsnit vil begrebet identitet være forbundet med denne efterstræbt identitet.

I sin søgen efter sikkerhed og stabilitet bevæger de succesfulde sig mere og mere væk fra et ægte fællesskab. Den isolerede verden som de succesfulde i det moderne samfund lever i, beskriver Bauman som en fællesskabsfri zone.

"Det er et område, hvor et samvær forstås som en identitet mellem [...] individer, som mødes tilfældigt og er "irrelevante for hinanden på forlangende" – og en individualitet forstås som den sorgløse lethed, hvormed partnerskaber indgås og opløses igen – praktiseres dagligt på bekostningen af alle andre fælles, sociale sædvaner." (Bauman, 2007: 60)

Dette forklarer Baumans skelnen mellem det "ægte" fællesskab og det "falske" fællesskab. Det falske som tilfældigt opstået mellem individer der ikke har noget til fælles. De har ikke en klar ide om hvad deres habitus mangler og de egentlige sociale sædvaner forsømmes. Det omtalte område er et godt eksempel på hvad vi i den moderne verden, i daglig tale, ikke ville tøve med at omtale som et fællesskab.

Det fundamentale for individualisten er friheden til at vælge frit. I sin kamp for en identitet er de vigtigste ingredienser for individualisten, at opbygge sig selv og at gøre sig selv bemærket i processen.

"Identitetskonstruktionen er en uendelig og evigt ufuldbyrdet proces, og det må den vedblive at være for at holde sit løfte [...]" (Bauman, 2007: 67)

Det endelige mål med at konstruere en identitet er altså ikke ønskværdigt. Hvis man opnår sit mål i sin søgen på identitet vil gevinsterne i selve processen straks bortfalde. Når man har nået det endelige mål – sin endelige "identitet" – vil der

ikke længere være nogen motivation til at vælge og man er ikke længere i gang med en spændende udvikling som man kan vise omverdenen. Altså mister man det der egentlig var en stor del af sin identitet.

I en søgen efter identitet er det blevet meget normalt i det moderne samfund, at følge reality-programmer på tv, i ugeblade og på internettet. Disse programmer – eller bare alm. nyheder – om mere eller mindre kendte mennesker og deres problemer med parforhold, psykiske lidelser eller dårlig opvækst giver seerne livsindhold.

”Men tilhørerne til berømthedernes bekendelser belønnes først og fremmest med den dybt savnede følelse af at have et tilhørsforhold – for hvad de, dag for dag, stilles i udsigt, er et rodløshedens fællesskab, en samhørighed mellem enere.” (Bauman, 2007: 70)

Ved konstant at lytte til de sørgelige skæbner, får man en følelse af, at selvom man er en almindelig ensom person, tilhører man et større, og attraktivt fællesskab, og de berømte kendisser står i spidsen for, og forener dette fællesskab. Et tilhørsforhold der ikke er rodfæstet og dermed ikke stabilt eller trygt. I en usikker, dynamisk og foranderlig verden har nutidens mennesker brug for disse berømtheder til at bekræfte verden ikke er så usikker endda.

”Ja, de har brug for idoler [...] De skal forsikre deres publikum om, *ikke-permanens* og *ustabilitet* ikke er endegyldige katastrofer, at de tværtimod kan vise sig at være gevinstlodder i lykkens lotteri, og at man kan skabe sig en meningsfuld og behagelig tilværelse midt i en ørken af vandrende sand.” (Bauman, 2007: 71)

Et nærmest klassisk eksempel er, når nutidens multimillionærer, succesfulde forretningsmænd og -kvinder gang på gang bliver trukket frem, og brugt som almindelige mennesker, der har arbejdet sig frem i verden på trods af fattigdom, dødsfald i familien og/eller en forældre der drak. At det er muligt for alle, at opnå den – for den moderne individualist – ultimative sikkerhed (økonomisk kapital), er rart og betryggende at få fortalt hele tiden, når man lever i en usikker verden.

Bauman beskriver identiteten som en fælde, der er svær at undgå i den moderne verden. Identiteten er for den selvoptagede individualist, der ikke kan se værdien af et ægte fællesskab, fordi han er blevet blændet af den moderne verdens kapitalisme og materialisme. Den moderne verden er opbygget på et liberalt kapitalistisk fundament, hvor det er alle mand for dem selv. Dette er en meget dynamisk verden, hvor det er blevet svært, at rodfæste sig i et ægte fællesskab. Målet i den nye verden er kapitalen til at erhverve det materielle, og fællesskabet er blevet sekundært. Man forsøger i stedet at finde trygheden og sikkerheden i det materielle.

Baumans forklaring af begrebet identitet er en god beskrivelse af uhensigtsmæssig identitetsdannelse. For nydanskere vil en søgen efter social kapital gennem det Bauman forklarer som identitet, ikke være hensigtsmæssigt, da denne rodløshed i en verden man ikke kender, vil føre til total isolation. For ikke at skabe forvirring skal det gøres klart at der i resten af rapporten vil blive refereret til den brede

forståelse af identitet, som forklaret i afsnittet om identitet, når ordet bruges. Ellers vil der tydeligt blive refereret til "Baumans identitetsforståelse".

6.4 Kulturelle grupper og fællesskab

I et samfund hvor frihed og individualitet er fremherskende grundtanker, kunne man forvente, at grænserne ville blive mere frie og give plads til personlig udfoldelse og selvstændighed. I stedet forholder det sig ikke desto mindre sådan, at

"[...] grænserne i vores hastigt globaliserede verden "ikke forsvinder. Tværtimod synes de at blive udstukket på hvert et nyt gadehjørne i hvert et tilbagestående kvarter i vores verden.""
(Bauman, 2007: 78)

Når individualiteten vokser, bliver man tilsvarende mere fremmed overfor de grupper af individer man ikke kender. Grænserne mellem de succesfulde individer og de mindre heldige individer bliver tydeligere. I tilkæmpelsen af de individuelle rettigheder, er man nødt til at stå sammen kollektivt, uagtet at rettighederne er tilsigtet at blive nydt individuelt. Så selvom man er et individuelt menneske til fingerspidserne, vil man stadig være en del af et kollektiv der har tilkæmpet sig de samme rettigheder. Denne situation vil afføde et behov, for at bevogte det (fællesskab) de har opnået og kæmpet for, og begrænse det for uvedkommende (Bauman, 2007: 78).

Det lykkes ikke alle grupper lige godt, at tilkæmpe sig rettigheder og anerkendelse. I den store kamp blandt forskellige (kulturelle) grupper om rettigheder og anerkendelse, er de større grupper blevet mere dominerende og deres kultur (rettigheder mv.) bliver således den mere etablerede og andre bliver mere stigmatiserede.

"Det er uretfærdigt, at visse individer og grupper nægtes status som fulgyldige partnere i sociale interaktioner ene og alene på grund af institutionaliserede kulturmønstre, hvis konstruktion de ikke har deltaget i på lige fod med andre, og som nedvurderer deres distinktive kendetegn eller de distinktive kendetegn, de tillægges." (Bauman, 2007: 79)

Samfundet bliver konstrueret på basis af disse forskellige kulturers kampe for anerkendelse. Kampene for anerkendelse er for længst blevet en kamp for forskellighed, og er man forskellig fra den dominerende (mest etablerede) kultur kan man ikke forvente, at nyde samme rettigheder og anerkendelse som borger i et samfund. Det der egentlig var en kamp for individuel frihed, en kamp for den enkelte, er blevet til en kamp for A- og B-hold i samfundet. Kun sammen i større grupperinger kan man tilegne sig anerkendelse af betydning og det er på bekostning af de mindre grupper.

En stigmatisering af små kulturelle grupper har medført at de er blevet presset ud i, eller har fået pålagt sig, at være et fællesskab af etniske minoriteter. I den moderne verden er de såkaldte etniske minoriteter nogle af de få rigtige fællesskaber der er at finde.

"Efter alt at dømme har de til fulde bibeholdt det tilskrevne aspekt ved gruppedlemskabet, betingelsen for fællesskabets fortsatte reproduktion." (Bauman, 2007: 91)

Etniske minoriteter er som udgangspunkt ikke selvudnævnte. Kan man anbringes i en kategori af en speciel race, kultur eller nationalitet vil man uden tøven blive udnævnt som tilhørende en etnisk minoritet.

""Etniske minoriteter" er i første række produkter af "afsondring udefra" og kun i anden række - om overhovedet - resultater af selvafsondring." (Bauman, 2007: 92)

De individer der er placeret i disse etniske minoriteter, er ikke blevet bedt om samtykke, og præcist hvad det er, der gør dem forskellige fra "os andre", tydeliggøres sjældent. De er blevet mærket som værende anderledes, uden at nogen har spurgt dem - eller uden de har haft muligheden, for at tilkendegive - hvem de selv synes de er.

Enhver eksisterende forskellighed er ikke nødvendigvis bevaringsværdig, blot fordi den er en forskellighed. Men

"[...] i tilfælde, hvor vi tilsyneladende ved, at en bestemt kultur er værdifuld i sig selv og derfor også bevaringsværdig, ikke bør herske nogen tvivl om, at den forskel, et givent fællesskab legemliggør, skal bevares for eftertiden [...]" (Bauman, 2007: 136)

Det er vigtigt både at tage hensyn til de forskellige fællesskaber men også at tage hensyn til individet, således at han ikke bliver ladet i stikken i et undertrykkende fællesskab. Mange af disse fællesskaber benytter sig af deres forskelligheder til at holde fast på deres medlemmer og kommende generationer.

"Husker vi det, vil vi lettere kunne acceptere, at vi ganske vist skal respektere et fællesskabs ret til beskyttelse mod den dominerende kulturs assimilatoriske og atomiserende kræfter, men så sandelig også respektere individets ret til beskyttelse mod et valgfornægtende og -forhindrende pres fra vedkommendes fællesskab." (Bauman, 2007: 137)

De tilmurede og afspærrede fællesskaber har det ikke godt med sikkerhed. Mere sikkerhed giver fællesskabets medlemmer mere mod til at udforske verdenen udenfor, og dette port-fællesskabs fremtid vil være usikker. For at der kan være en dialog mellem kulturer, er sikkerhed et vigtigt element. Uden sikkerhed vil de forskellige kulturer ikke åbne op overfor hinanden og berige hinandens tilværelse og individuelle udvikling gennem samtale (Bauman, 2007: 141).

Forskellige fællesskaber repræsenterer forskellige kulturer og i det moderne samfund vil forskellige kulturer også blive til forskellige fællesskaber. Det lader til at være uundgåeligt, at hvis man bærer en specifik kultur, vil man blive placeret i et dertilhørende fællesskab, og hvis ikke dette er ønskeligt/acceptabelt, kræver det en stor indsats fra individet, for at have en chance, for at placere sig selv i samfundet. Jagten på individuel frihed har skabt et behov for forskellige grupper og fællesskaber, nogle af disse er bevaringsværdige og andre er fængslende for

dets medlemmer. Hvis et fællesskab er stigmatiseret – eller stigmatiserende – bør det være en samfundsopgave at opløse disse fællesskaber ved at skabe sikkerhed for individet.

Denne gennemgang af Baumans Fællesskab, giver en god beskrivelse af de forskellige faldgruber der kan være for individet i sin søgen efter fællesskab og sikkerhed. Unge nydanskere søger typisk denne sikkerhed i tilværelsen, og det er her beskrevet, at der er mange blindgyder, hvis ikke den unge nydansker bliver tilbudt de rigtige valgmuligheder og finder felter hvor han kan være en del af fællesskaber og socialisere. Dette skal betragtes som baggrundsviden for socialisering i hverdagen, men til en egentlig analyse, vil Bourdieus teori om social kapital og habitus være mest hensigtsmæssig.

7

Integration og foreninger

Ud fra Schutz, Bourdieu og Bauman kan det kort konkluderes at individets identitetsudvikling primært foregår i fællesskaber i sociale sammenhænge. Idræt og idrætsforeninger kan være dannende for sociale sammenhænge og fællesskaber, og kan dermed være gode felter for individer at udvikle deres identitet i, og blive integreret i et samfund.

Ud fra en ide om at idræt og foreninger er gode praksisser, hvor mennesker mødes og danner fællesskaber, vil kulturen i danske foreninger blive analyseret. Der vil blive gjort rede for hvilke elementer der er vigtige for integration af unge nydanskere i danske foreninger, og for hvad det er i foreningslivet, der kan virke socialiserende for individerne. Herunder vil der være en afklaring af den danske foreningskultur og mere specifikt af kulturen i idrætsforeninger, hvilket vil svare på det andet underspørgsmål. Efterfølgende vil det blive afklaret hvordan identitet og roller udvikles gennem idrætsforeninger.

I dette kapitel vil empirisk materiale blive anvendt til en analyse af hvordan foreninger kan være integrerende for unge. Der vil blive taget udgangspunkt i følgende litteratur:

”Storbymennesker: Tilflyttere og lokale i københavnske kampsportsklubber” af Sally Anderson i bogen ”Den stille integration – Nye fortællinger om at høre til i Danmark” af Marianne Holm Pedersen og Mikkel Rytter. Sally Andersons afsnit i bogen er baseret på interviews fra udøvere i to kampsportsklubber der ligger på de københavnske brokvarterer. Nøgleordene for interviewene er: Tilhørsforhold, integration og identitet.

”Unge udeliv – i multietniske boligområder” af Sølvi Kari Børresen og Benny Schytte. En rapport udarbejdet for Statens Byggeforskningsinstitut. Denne rapport

har til formål at belyse årsager til konflikter og barrierer for integration i boligområder. Der er lavet interviews med unge, andre beboere og områdemedarbejdere i henholdsvis Gellerup, Vollsrose og AKB Lundtoftegade, ydre Nørrebro.

"Peter Jensen – Når man er til træning laver man ikke ballade" af Birgitte Borch, artikel i CPHSport. Udgivet af Team Copenhagen. Denne artikel er et interview med elitetrampolinspringeren Peter Jensen der har erfaring både som udøver men også som træner i et socialt belastet område.

"Foreninger og integration" af Pernille Vibe Rasmussen. En rapport for kultur- og fritidsforvaltning i Københavns kommune, dette er en undersøgelse af foreningers vilkår for integrationsarbejde i Københavns Kommune.

"Forskellige idrætskulturer. Én idrætspolitik?" af Søren Møller i *Børn og unge i bevægelse – perspektiver og ideer*. en antologi udgivet i forbindelse med udredningsarbejdet om "Idrættens sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige dimension".

7.1 Socialisering af unge nydanskere

I dette afsnit vil der blive taget udgangspunkt i de elementer der er vigtige for integration af unge nydanskere. Det vil kort blive analyseret hvilke forudsætninger unge nydanskere har, og har brug for, for at socialisere i det danske samfund.

Som det bliver nævnt i indledningen bliver begrebet integration ikke brugt af myndigheder og medier som det bliver defineret i en typisk dansk ordbog. Det bliver ofte forventet af nydanskere at de skal påtage sig en form for danskhed, hvilket kan forekomme svært hvis en sådan danskhed ikke er defineret, hvis ikke det er defineret hvad det danske samfund er.

"Alle samfund er nødt til at fremstille et billede af fællesskabet, men udtrykket "det danske samfund" er meget tvetydigt og indforstået. Meget sjældent præciseres det, hvad det danske samfund reelt refererer til. Alligevel er det som om, der er konsensus om indholdet." (Pedersen & Rytter, 2006: 65)

I Danmark er vi enige om at der er et specielt dansk fællesskab, men der er ikke rigtig nogen der kan sige præcist hvad det er baseret på. Vi har vel alle en ide om hvad det kan indebære, men bare fordi vi agerer som om der er konsensus om indholdet, er vi ikke nødvendigvis enige om hvad vi har til fælles. Det vi er enige om er, at os der er i samfundet, vi er danske, og dem der er udenfor samfundet betragter vi ikke som danske. Begrebet "det danske samfund" er således med til at skabe grænser mellem de etniske danskere og de fremmede nydanskere. Denne begrebsdiskussion viser hvilke udfordringer mange nydanske unge møder hver dag når de bevæger sig rundt i deres kvarter og i deres by for at udføre deres daglige gøremål. De unges habitus bliver således påvirket af, at de bliver placeret i et felt, som det er svært at komme ud af.

Der er flere gange lavet undersøgelser af unges opfattelse af og erfaring med deres fysiske omgivelser. Et af dem er af Kevin Lynch som søger at fremme en bedre livskvalitet for alle ved at forstå hvordan børn og unge anvender og opfatter deres udemiljø (Børresen og Schytte, 2008).

”Projektet Growing Up in Cities med Kevin Lynch som forskningsleder startede i 1970 i samarbejde med UNESCO, og i anden halvdel af 1990’erne kom et opfølgende projekt. Resultaterne fra de to projekter, udført med 25 års mellemrum, blev sammenlignet, og mange af resultaterne er sammenfaldende.” (Børresen & Schytte, 2008: 12)

Lynch kom frem til, at det de unge forstod ved gode fysiske omgivelser er:

- en følelse af social integration og accept,
 - varierende og spændende aktivitets-omgivelser,
 - fælles samlingssteder,
 - en generel følelse af sikkerhed og frihed til at bevæge sig,
 - en sammenhængende fællesskabsidentitet, samt
 - tilgængelige grønne områder for såvel uformel leg som organiseret sport.
- (Børresen & Schytte, 2008: 12)

Det de unge i høj grad selv søger, er præget af et ønske om at blive accepteret som en del af det samfund de befinder sig i. Halvdelen af punkterne (1, 4 og 5) omhandler i højere og i mindre grad denne følelse af at blive accepteret i fællesskabet. Social integration og fællesskabsidentitet bliver direkte nævnt og er hovedelementer som også er blevet berørt i denne rapport. Disse elementer er en del af et veludviklet og eftertragtet habitus. Den anden halvdel er beskrivelser af de fysiske omgivelser som de unge forventer at de kan udleve disse fællesskabsaktiviteter i. Sagt med andre ord, er det områder og omgivelser hvor der er gode muligheder for at udvikle sin sociale kapital. Sport og leg bliver bl.a. nævnt, hvilket vil blive berørt nærmere senere i dette kapitel.

De punkter der bliver nævnt her, er ikke specielt vigtige for unge nydanskere i forhold til andre unge. De nævnte ønsker som de unge fremhæver gælder både såvel for nydanskere, som for andre unge. Derudfra kan man konkludere at selvom behovene hos nydanskere måske er større og situationen mere kritisk, er løsningen den samme. Ligesom nydanskere kan være mere eller mindre ekskluderet fra samfundet, kan der også være stor forskel på hvor tilpasset etniske danskere af forskellige sociale grupper føler sig. Integrationsprojekter behøver således ikke at være dedikeret til nydanskere, men kan lige så godt være henvendt til en social gruppe, og på denne måde kan man undgå at fremmedgøre nydanskerne yderligere.

Det er ikke nemt at blive accepteret på lige fod med alle andre, hvis man taler anderledes eller ser anderledes ud end den øvrige befolkning (her tænkes ikke kun på udenlandsk accent og udseende).

"Undersøgelser [...] viser desuden, at unge ofte betragtes som potentielle ballademagere, og af denne grund bliver ekskluderet eller marginaliseret i forhold til bestemte steder i det offentlige rum [...]" (Børresen & Schytte, 2008: 13)

Her bliver en typisk fordom overfor unge, og specielt unge nydanskere, nævnt. Hvis sådanne fordomme bliver markeret tilstrækkeligt, risikerer man, at de unge begynder, at identificerer sig med fordommen om at være ballademagere, og en ond cirkel er skabt. Hvis man som ungt menneske er identitetssøgende vil det være en fordel at ingen har nogen fordomme/forventninger til ens person når man søger at finde ud af hvem man er. Det kan selvfølgelig være en fordel hvis man bliver sat i en positiv kontekst, men bliver man forbundet med en ballademager eller hvad der kan være værre, vil den unge allerede være socialt dårligt stillet, inden han overhovedet har bevæget sig ud i det nye samfund. Det er derfor vigtigt at tilføje, at det har stor betydning hvilket felt et individ, specielt en ung nydansker, bliver placeret i, og at det har afgørende betydning for hvordan han kan udvikle sin habitus.

Som Peter Jensen har erfaret på egen krop skal der ikke nødvendigvis ret meget til for at man ikke går hen og bliver en ballademager.

"Det er jo nok en afgørende faktor: at jeg havde noget at give mig til. Når man er til træning, laver man jo ikke ballade, vel," (Borch, 2008: 14)

Som Peter Jensen selv beskriver sin ungdom lavede han også ballade "ligesom de andre". Alligevel er Peter i dag i gang med en uddannelse, samtidig med at han har stor succes som eliteidrætsmand. Med få ord forklarer han det selv med, at han havde noget at give sig til, han gik til trampolin. I dette tilfælde har det været så umiddelbart simpelt, at det, det har krævet for Peter var, at finde en fritidsbeskæftigelse som har interesseret ham og som han derfor har holdt ved. Hvis Peter havde gået til trampolin med alle de andre ballademagere er det ikke sikkert hans liv havde set så fornuftigt ud som det gør nu (Borch, 2008: 14). Måske har Peter været lidt heldig, at han har fundet et felt hvor han finder sig godt tilpas og hvor der var plads til ham. Peter havde den nødvendige kapital der krævedes for at han kunne blive en del af feltet. Den komplicerede del af denne proces er at finde en forening, eller andet felt, hvor man som fremmed kan føle sig velkommen også selvom man ikke har egentlige forudsætninger for at dyrke sport. Det er, som nævnt ovenfor, et vigtigt element for integration af unge nydanskere at de føler sig velkomne og accepterede.

Som udgangspunkt mødes nydanskere tit med nogen der ligner dem selv, men det behøver ikke være af etnicitet. Hvis bare de unge har et eller andet de kan samles om, så de har noget til fælles, så ser de hurtigt ud over etnicitet og hudfarve.

"De mødes selvfølgelig med nogen, der ligner dem selv. Det betyder, at de mødes meget etnisk. Når de først er i de blandede grupper, så ser de ikke så meget forskel på hinanden, selv om de har forskellig etnisk baggrund. Men snittene går på mange forskellige leder, hvordan man samles. Men du kan altid finde fællesnævneren. For nogle er det misbrug og kriminalitet og for andre er det, at de går til fodbold eller på samme uddannelse." (Børresen & Schytte, 2008: 29)

Her forklarer en områdemedarbejder hvordan de unge mødes i forskellige grupper, som er små felter i den forstand, at en gruppe mennesker samles om noget fælles, noget som kun de har til fælles. En fodboldklub, eller en hvilken som helst anden idrætsforening ville således være et udmærket sted (felt) for unge at samles – uden fordomme – med en fælles interesse som de kan være sammen om inden for rammerne af det danske samfund, uden at det bliver politiseret.

7.2 Foreningskultur

I dette afsnit vil der blive lagt vægt på de socialiserende aspekter i foreningslivet. Foreningernes kultur og traditioner vil blive afklaret og de mest almindelige forestillinger om foreningers integrerende virkninger vil blive belyst.

I dag kan vi se en ændring af foreningsmønstret. Der bliver færre lokale foreninger med tilbud inden for mange idrætter – og flere foreninger, der koncentrerer sig om en enkelt eller færre idrætter. Foreningerne bliver mindre folkeligt brede og mere individuelt specialiserede. Billedet af den danske idrætsforening er under konstant forandring.

Fra begyndelsen af 70'erne til midten af 80'erne øgedes antallet af idrætsforeninger fra ca. 9.000 til godt 13.000. I dag er der sandsynligvis 14-15.000 idrætsforeninger i Danmark (Møller, 2003: 131). Det hænger blandt andet sammen med, at nye behov i idrætsverdenen fører til dannelse af nye foreninger – snarere end udvikling af de eksisterende. Medlemmerne i dag er folk af handling, de følger ikke bare flokken og de gamle traditioner. Hvis de er utilfredse med situationen i en forening, reagerer de, enten ved at søge indflydelse, eller ved at forlade foreningen. Der er ikke langt fra utilfredshed med en eksisterende forening til stiftelsen af en ny. Når vi taler om kulturen i foreningerne må vi tage højde for at denne har været i omfattende udvikling indenfor de sidste årtier.

Betegnelsen idrætsforening dækker over store forskelligheder, hvad angår kultur og indhold. Ændringen er gået fra lokale muligheder, der var tradition for at deltage i, til et marked af muligheder, man *kan* deltage i. Vores mulige radius for at vælge er økonomisk, trafikalt og kulturelt blevet meget større. Dette har dog mindre betydning for de socialt dårligst stillede. Deltagelse i foreningerne bliver i højere grad et personligt valg, som man foretager flere gange i sit liv. Derfor bliver klare signaler om værdier og kultur i foreningen vigtigere for rekrutteringen af medlemmer. Det understreger behovet for ledere og instruktører, som kan synliggøre de værdier, den pågældende forening bygger på. Foreningens kultur bygger i stadig mindre grad på traditionen. Den skabes af de mennesker, som er i foreningen (Møller, 2003: 131).

Denne seneste udvikling af idrætsforeningskulturen har både gode og mindre gode sider i forhold til socialisering af unge nydanskere. Det er uheldigt at deltagelsen i en idrætsforening i højere grad er et individuelt valg, da de socialt dårligst stillede kan have svært ved at tage sådanne valg. Det er slet ikke muligt at de har valget, da

der ligger nogle forudsætninger om økonomi og mobilitet til grund for at man kan deltage i foreningsidræt.

På den anden side kan det være positivt, at foreningsidræt ikke i lige så høj grad som tidligere er en del af den lokale og nationale kultur. Hvis man kommer som fremmed til et sted, med en fremmed kultur, kan det være en barriere, at idrætten er en integreret del af en kultur som de ikke kender. Foreningskulturen er således en form for autonom kultur mellem andre kulturer der er bundet til geografiske lokaliteter. Idrætsforeningen kan altså være det vigtige brobyggende led mellem forskellige kulturer.

Foreningskultur og demokrati

Foreningskulturen tillægges en stor betydning for det danske samfund, ikke mindst af integrationsministeriet. Til dels fordi foreningerne siges at spille en vigtig rolle for, hvordan folk organiserer en række aktiviteter, især inden for idræt, kultur og fritid. Videre er foreningskulturen et vigtigt fundament for demokrati og betragtes af nogle næsten som demokratiets forudsætning. Det er i foreninger og organisationer, at borgernes ønsker og interesser dannes og omformes til politiske krav (Rasmussen, 2008; 19). Der er her, primært taget udgangspunkt i en meget positive vinkel af foreninger. En forening kan også blive styret uhensigtsmæssigt, men der vil her blive taget udgangspunkt i hvad foreningerne *kan* tilbyde i bedste fald.

Foreningerne tillægges normalt en stor betydning for individets skoling til demokratiske principper, procedurer og spilleregler. Her ligger hovedvægten på foreningens indre og formelle demokratiske struktur, som den kommer til udtryk i generalforsamlinger, valgprocedurer og andre mekanismer af formaliseret medbestemmelse. Hovedfokus er på rettigheder og pligter – og deres balance. Med andre ord bidrager foreningen til *borgerskab*. (Rasmussen, 2008)

Foreningers evne til at danne mennesker er ikke et nyt fænomen. Idrætsforeninger er i mange år blevet betragtet som et redskab til at skabe bedre mennesker i det danske samfund.

”Under 2. Verdenskrig arbejdede idrætsbevægelsen på at skabe en *vilje til danskhed* og ansvarsfølelse over for fædrelandet. Særligt under Hal Kochs indflydelse blev foreningslivet og det nationale koblet sammen med demokratiske værdier; ungdommen skulle opdrages til demokrati, og de frivillige idrætsforeninger blev et vigtigt led i disse bestræbelser.” (Pedersen & Rytter, 2006: 65)

Idræt blev således betragtet som konteksten – en institution – hvor individer, uden andet end kropslige forudsætninger, kunne samles og tillæres almindelige og grundlæggende danske samfundsværdier. Disse betragtninger hænger stadig ved idrætsforeningerne i et vist omfang. Foreningslivet har stadig mange lighedstræk med det danske samfund, og man kan således ”skoles” i det danske samfund gennem idrætsforeninger. Også i dag, i moderne tider, betragter man stadig idrætsforeninger som felter hvor mere eller mindre alle individer har adgang, og hvor de kan styrke deres sociale kapital.

Læring af normer og værdier

"Foreningen er et felt, hvor man tilegner sig grundlæggende normer og værdier som dialog, tillid og gensidighed, der er forudsætninger for et demokratisk samfund. Den norske forsker Jon Hagen Friberg skriver: Foreningslivet repræsenterer en vigtig side af vores demokratiske samfundsform.

Foreningerne er formidlere af centrale humanistiske og demokratiske værdier. Især ungdomstiden er afgørende, fordi her grundlægges de demokratiske holdninger, og foreningerne er vigtige som en slags "skoler" for demokrati. Litteraturen peger på, at demokratiets normer og værdier effektivt kan tilegnes af de unge med etnisk minoritetsbaggrund igennem foreningsdeltagelse. Der er ikke først og fremmest tale om rettigheder og pligter, men om engagement. Dette bygger altså på en bredere forståelse af demokrati: Rettigheder og pligter bliver først demokratisk levende, når mennesker tager deres selvbestemmelse i deres egne hænder." (Rasmussen, 2008: 19)

Denne fortolkning af demokratisering gennem idrætsforeninger er lettere optimistisk. For at den enkelte bliver en del af de bestemmende magter i en forening kræver det som regel et større (lobby)arbejde og ikke mindst evnen til at mobilisere sine meninger i en forening. Det er naturligvis muligt, i princippet for alle, men i praksis er der langt imellem de foreninger hvor et ungt individ kan komme ind og umiddelbart få indflydelse i en idrætsforening. I den gennemsnitlige idrætsforening er det voksne mennesker, typisk tidligere udøvere, eller forældre til yngre udøvere, der har den afgørende magt og dermed selvbestemmelse.

Som udgangspunkt er det dog en almindelig opfattelse, at konceptet bag foreningslivet indebærer inddragelse af udøveren i beslutningsprocesserne. Dette fremhæver en medarbejder fra de multietniske boligområder som noget der bliver taget vel imod.

"Ved at inddrage de unge i indsatserne og give dem et ansvar, skabes en følelse af ejerskab. Det handler om inklusion, anerkendelse, tillid og respekt [...]" (Børresen & Schytte, 2008: 49)

Disse medarbejdere har således oplevet succes med at inddrage de unge i udviklingen af faciliteterne omkring deres boligområder. Det kan siges, at det har stor betydning for de unge, at de har en aktiv del i udviklingen af det felt de befinder sig i. Når de i højere grad kan identificere sig med deres felt vil de i mindre grad føle sig rodløse eller udstødte. I rapporten "Unge udeliv" er der ikke tale om egentlige idrætsforeninger, og derfor er der her andre muligheder, for at de unge bliver inddraget i beslutningsprocesser.

Etableringen af boldbaner har ikke kun en styrkende effekt for det sociale netværk internt i boligområdet. Boldbanerne tiltrækker også andre unge i området og der kan blive skabt relationer udadtil hvilket er med til at styrke både den afgrænsende, men også den brobyggende, sociale kapital (Børresen & Schytte, 2008: 49).

Dannelse af netværk

Foreningen er et miljø, hvor folk danner netværk og fletter deres sociale aktiviteter sammen. Især tillægges foreningskulturen en vigtig rolle som grobund for

dannelsen af netværk med andre sociale grupper. Foreningen kan give en form for social tilhørighed og en fællesskabsfølelse for dem, som deltager. Det at man mødes omkring en aktivitet i foreningsregi "omkring noget helt tredje", kan bevirke, at forskellen imellem de etniske grupper glider i baggrunden, idet aktivitetens primære mål er i fokus. Via aktiviteten kan køn, alder, kultur og sprog træde mere i baggrunden, end det er tilfældet på mange andre områder som f.eks. arbejdsmarkedet. Foreningens relations- og netværksaspekt skal altså ikke forstås således, at foreningerne producerer eller skal producere "varme" venskaber. Det tætte venskab kan, som demokratiteorier har understreget, endog være problematisk for demokratiet ved at danne basis for korrupsion og lukkede strukturer. Disse tætte venskaber findes desværre nogle gange i foreningernes bestyrelser, hvor man risikerer at glemme udøveren som primære fokusområde. Dette kan lede til "pamperi" hvor den enkelte primært arbejder for egne personlige interesser. Foreningens egentlige værdier ligger snarere i afslappende relationer, der på kryds og tværs af sociale grupper skaber sammenhæng omkring fælles handling (Rasmussen, 2008: 20).

"Deltagelse i foreningslivet antages generelt at fremme social integration. Frivillige foreninger anerkendes også fra politisk hold som steder, hvor mennesker, der af forskellige årsager er marginaliserede i det omkringliggende samfund, kan inkorporeres i lokale sociale netværk og aktiviteter." (Pedersen & Rytter, 2006: 62)

I de danske idrætsforeninger er der mulighed for, at individer fra forskellige kvarterer, etniciteter og sociale lag mødes og udvikler brobyggende social kapital. Alternativet kunne være at de unge nydanskere hænger ud i deres ghettokvarterer med deres bekendte derfra. I sådan en kontekst er der primært kun mulighed for at udvikle afgrænsende social kapital. Det er dog vigtigt endnu en gang at påpege at idrætsforeninger ikke automatisk er et forum hvor der dannes brobyggende social kapital, men under de rette forhold er der gode muligheder.

"Deltagelse i forsamlings og foreninger indebærer i bogstavelig forstand en bevægelse ud af hjemmet, væk fra den nære familie og hen til samlingssteder i det offentlige rum." (Pedersen & Rytter, 2006: 63)

Netop det offentlige rum er vigtigt. Den marginaliserede nydansker bevæger sig ud af hjemmet og ud i det offentlige rum uden, at blive betragtet som andet end f.eks. en af de andre boldspillere. Der er naturligvis forskel på idrætsforeninger, men det antages at muligheden for ikke at blive pålagt fordomme, er størst inden for idrætsforeningen, da man der allerede har påtaget sig en identitet som f.eks. boldspiller.

Som det fremgår af det empiriske materiale, er det sværere at involvere de nydanske piger i fritidsaktiviteter end det er med drengene. Dog viser de idrætslige kontekster sig som mere tolerante og som mere accepterede felter.

"Udover legepladserne findes der forskellige steder i boligområderne forskellige former for mindre og større anlæg til boldspil. Disse boldbaner er meget attraktive for de unge og benyttes især til fodbold og til en vis grad basketball, som er de to boldspil, som er de mest foretrukne. Det er bemærkelsesværdigt, at mange unge piger ofte er med til både fodbold og

basketball. Udover at boldbanerne fungerer som aktivitetssted er de også mødesteder for de unge. Meget af tiden går med at være til stede, se på og være en del af fællesskabet. Det er tydeligt, at boldbanerne er et sted, som også er legalt for pigerne at opholde sig, også i samvær med drengene." (Børresen & Schytte, 2008: 41)

De idrætslige kontekster er således mere kønsneutrale. Det faktum at man er samlet om spillet og spillet alene, gør at man kan samles uden at tænke på – og blive forbundet med – andet end spillet. Der foregår typisk anden snak end eksempelvis fodboldsnak omkring boldbanerne, hvilket skaber grundlag for brobyggende social kapital, også mellem kønnene.

Det er naturligvis ikke alle der har lyst eller evnerne til, at spille fodbold eller basketball, men de danske idrætsforeninger er lige så mangfoldige som den danske befolkning, og der er gode muligheder for at finde en idræt der passer det enkelte individ. Peter Jensen erfarer:

"Til gengæld lykkes det også at få nogle unge til at dyrke trampolin, som ellers ikke så ud til at finde en plads i det danske foreningsliv." (Borch, 2008: 13)

Peter sidestiller nogle gange sit arbejde i sin klub med hårdt socialt arbejde, men han oplever også at der kommer nogle unge i hans klub som ellers ikke ville finde sig til rette i en hvilken som helst klub. Der er mange andre specialidrætsforeninger i Danmark, hvor der er mulighed for, at de kan appellere til de unge, der ikke finder "almindelig" sport interessant.

7.3 Idræt og identitet

Idrætsudøvelse er en dannelsesproces, hvor personlig kropslige erfaringer gennemleves inden for en given idrætskulturs normer, regler og menneskesyn. Samtidig er idrætten en af nutidens største leverandører til mytiske historier om tilværelsen, hvad enten myten er bedraget (f.eks. dopingmisbrugere) eller idoldyrkelsen (af f.eks. Mikael Laudrup). Disse historier bliver primært oplevet og fortalt igennem tv'et.

Idræt kan sætte hele det menneskelige følelsesregister i spil og appellere til både de ædle og de mere nedrige følelser i os. Både oplevelsen som publikum og deltager i idræt tematiserer modsætningerne retfærdighed – snyd, sundhed – sundhedsskadelig, medmenneskelighed – foragt, demokrati – diktatur, individualitet – fællesskab. Idrætten er således et bidrag til kulturel bearbejdelse af helt centrale områder af vores tilværelse. Fra Bourdieus teori ved vi, at det kropslige og de følelsesmæssige sider af vores personlighed har stor betydning for vores identitetsdannelse. Dopingmisbrug, anoreksi, økonomisk spekulation og omgåelse af skatte- og momslovgivningen er eksempler på, at vi ikke kan tage for givet, at de værdier, der indlæres i forbindelse med idrætten, altid er positive (Møller, 2003: 127).

Idrætten er her, og mange andre steder, blevet præsenteret som et fantastisk redskab til at integrere indvandrere i et samfund. Flere undersøgelser og

evalueringer af projekter peger på, at unge nydanskere får positive oplevelser ud af at deltage i idræt og man kan som regel konkludere, at de er blevet mere tilknyttet samfundet. Ud fra den teori og empiri der er om integration gennem idræt er det svært at overse, at idrætten netop har nogle gode potentialer for at danne disse rammer for socialisering mellem forskellige mennesker, og evt. fra forskellige sociale lag i samfundet.

Betragter man en given idrætsforening som et almindeligt felt, kan man ud fra teori komme frem til, at det i lige så høj grad kunne være et afgrænsende sted, hvor mennesker i lige så høj grad blev mere indelukkede og stigmatiserede. Udgangspunktet for at det som regel ikke forholder sig sådan, må tillægges de menneskelige kræfter der styrer og leder foreningerne. De fleste idrætsforeninger er meget interesseret i fællesskabet, og de er også interesseret i hele tiden, at erhverve flere medlemmer, samtidig med at lederne og trænerne i en idrætsforening ønsker at udbrede den sportsgren – eller de sportsgrene – som foreningen repræsenterer. Det ligger således til en typisk idrætsforening, at favne bredt i befolkningen og samle så mange som muligt omkring det fælles mål og den fælles forståelse der er omkring en bestemt idræt.

Det er samtidig denne fælles bevægelse mod og omkring et meget konkret mål der gør, at det er nemt at forholde sig til en idrætsforening. Der er ikke meget man skal tage stilling til, enten kan man lide idrætten eller også kan man ikke. Man behøver ikke at tage stilling til religion eller kultur, da det ikke er emner indenfor idrætten. Idræt er som udgangspunkt en del af kulturen, men der er også mange idrætsgrene der favner kulturelt bredt som f.eks. fodbold, cricket, motionsløb mv. Nogle religioner kan have barrierer omkring f.eks. kvinders deltagelse, men som nævnt ovenfor, er netop en idrætslig kontekst et felt hvor nogle barrierer ses mere eller mindre nedbrudt.

Idræt er identitetsmæssigt en kappe der er let at tage på og identificere sig med. Når man skal præsentere sig for fremmede er det nemt og naturligt at sige at man spiller fodbold eller, at man går til svømning. Til de fleste idrætsgrene tilhører en identitet, en habitus, som er universel og som mange kender og der er som regel en positiv stemning omkring forskellige idrætsgrene. En undtagelse kunne i øjeblikket være cykelryttere, som nok i højere grad end andre risikerer at se sig mistænkeliggjorte. Hvis en fremmed udseende person præsentere sig selv som idrætsudøver har man et konkret udgangspunkt for at fortolke ham som person. Hvis kun man kender ham som en fremmed udseende person, er det primære man har at fortolke ham ud fra, de billeder og historier man ser i medier af fremmed udseende personer.

En anden positiv identitet man kan bære i samfundet er som værende under uddannelse. Hvilket er et redskab som tidligere har været et af de primære midler til integration af nydanskere. Men dette er et felt der – specielt for nydanskere med et andet modersmål – ikke er så let tilgængeligt som idrætsverdenen.

Rollemodeller

Som nævnt ovenfor har de styrende kræfter i foreningerne – ledere og trænere – en stor rolle i, at foreningen er et indbydende miljø for potentielle medlemmer. Litteraturen peger på, at enkelte ressourcestærke personer som rollemodeller eller guider kan spille en vigtig rolle i forhold til foreningernes integrationsarbejde. Den personlige kontakt er meget væsentlig, når der skal opbygges et tillidsfuldt forhold. For at styrke tilliden til kulturelt fremmede har DGI Storkøbenhavn, Dansk Flygtningehjælp og Projektrådgivningen under Københavns Kommune oprettet Idrætsguiderne (navnet er ændret til foreningsguiderne) i 2003, som hjælper etniske minoriteter med at finde vej til foreningerne (<http://www.foreningsguiderne.dk/>). Det er frivillige, der opsøger og sammen med lokale idrætsforeninger prøver at integrere børn og unge med etnisk minoritetsbaggrund i foreningsidrætten. En vigtig del af foreningsguidernes arbejde er at informere forældrene om den danske fritids- og foreningskultur og at ruste dem til at kunne involvere sig i deres barns fritidsinteresser. I et modelprojekt om idræt og integration i København, Odense og Århus fremhæves det som væsentligt, at der er en person, som kan være et slags talerør til forældrene (Rasmussen, 2008: 74). Det er netop dette, som foreningsguiderne er dygtige til. Det drejer sig ikke kun om praktisk formidlingsarbejde og hjælp. Men det er centralt, at det er personer med en positiv udstråling. Litteraturen peger videre på, at jo tættere rollemodellen er på børnenes oprindelige baggrund, jo bedre fungerer det, ikke mindst på grund af en dybere kulturforståelse. På baggrund af viden om rollemodellers betydning igangsatte DGI i 2007 projektet rollemodellerne.dk, som har til formål at understøtte idrætsforeningerne i deres arbejde med at tiltrække og udvikle trænere og ledere (Rasmussen, 2008; foreningsguiderne.dk).

"I undersøgelsen af de 11 foreninger var det tydeligt, at de frivillige og trænere har en meget vigtig rolle, og i mange tilfælde agerer de som en slags mentor eller rollemodel." (Rasmussen, 2008: 74)

De frivillige og trænere skal ikke kun være fagligt dygtige, men skal også besidde en række sociale og psykologiske kompetencer, ikke mindst skal de kunne snakke godt med de unge mennesker. Undersøgelsen i "Foreninger og integration" viser, at minoritetsgruppen i høj grad ser op til de frivillige med anden etnisk baggrund. Men samtidig er det tydeligt, at de danske trænere og frivillige også i høj grad agerer som rollemodeller for de unge. Det vigtigste er, at medlemmerne føler sig velkomne og godt behandlet af den frivillige eller af træneren.

I "Foreninger og integration" fremgår det, at de medlemmer, som har forladt fodboldklubberne, efterspørger trænere og ledere, der spørger ind til andre områder af livet end blot fodbold (Rasmussen, 2008: 75). For mange af de spillere var træneren som udgangspunkt en person, som de anerkendte og havde respekt for, og træneren havde derfor som udgangspunkt spørge- og taleret ind i deres liv. Undersøgelsen i "Foreninger og Integration" konkluderer videre, at det ikke handler om dybdepsykologiske samtaler, men at trænere griber, og nogle gange opsøger, de naturlige muligheder, der opstår for samtaler. Det kan være samtaler om, hvordan det går i skolen, familien eller med kæresten. Det beskrives videre, at det

er væsentligt, at træneren bringer sin egen historie i spil, idet de unge har stor respekt for voksne, der tager initiativ til at snakke, stille spørgsmål og lytte med indføling. Denne undersøgelse understreger, at det er yderst centralt, at træneren eller den frivillige udover de faglige kvaliteter besidder sociale kompetencer.

Undersøgelser har vist, at mange af de frivillige herunder trænerne agerer som rollemodeller. Men ældre medlemmer i foreningerne kan også have stor betydning, idet de yngre medlemmer ser op til dem, og de kan derved også agere som rollemodeller (Rasmussen, 2008).

Det er således ikke kun en "oppefra og ned" integration/opdragelse der foregår i idrætsforeningerne, hvor ledere og trænere underviser/styrer de unge i foreningen og det danske samfund. Det er også et felt hvor de i lige så høj grad lærer af hinanden på et niveau der ikke er planlagt for den enkelte, men i høj grad intuitivt og uopfordret. Som nævnt tidligere har flere undersøgelser vist, at de unge reagerer positivt på ikke at blive overvåget, og på at det ikke bliver dikteret for dem, hvad de skal foretage sig. Det er derfor et stort aktiv, at mange af de integrerende processer kan foregå uformelt udenom og imellem de faste rammer i idrætsforeningen.

I dette kapitel er der blevet givet en analyse af kulturen i idrætsforeningerne. Denne kultur er kendetegnet ved at være en autonom kultur der ikke tilhører en speciel race eller nation og kan derfor være et godt bindeled mellem andre forskellige kulturer og er et godt grundlag for brobyggende social kapital. I det næste kapitel vil det potentiale der ligger i idrætsforeningers kultur blive analyseret nærmere ud fra mine egne empiriske undersøgelser.

8

Idrættens integration

I dette kapitel vil idrættens potentiale for integration blive analyseret ud fra to interviews med to, af hinanden, uafhængige idrætstrænere: Michael og Christian. Udgangspunktet for denne analyse er den netop foretagne gennemgang af foreninger og idrætsforeninger som dannende for fællesskaber og socialisation og punkterne fra teorien. I kapitel 7 *Foreninger og integration* blev det fremlagt, at foreninger og specielt idrætsforeninger har nogle gode rammer for socialisering og integration af unge nydanskere, hvilket her vil blive analyseret ud fra forskellige idrætssammenhænge.

Centralt for forståelsen af integration gennem praksis og fællesskaber i idræt er de socialiseringsprocesser der ses i relation til individet og samfundet. Jeg vil i dette kapitel lægge ud med en diskussion af hvordan idræt kan fungere som udvikling af individet gennem engagement og motivation, hvor idrætten har en central betydning for udvikling af eksempelvis human og kropslig kapital. Herefter kigger jeg på idrættens betydning i forhold til udvikling af social kapital i form af netværk, kultur og fællesskaber. Til sidst ser jeg på idrætsforeningernes oplæring af demokratisk kapital.

8.1 Identitetsudvikling gennem idræt

Herunder vil det blive diskuteret hvordan idræt kan udvikle individet gennem engagement og motivation. Der vil blive lagt vægt på den centrale betydning som idrætten har i forhold til human og kropslig kapital m.m.

Der er mange forskellige meninger om hvordan man bør gribe integration an, og det ville være forkert at antage at der er en endegyldig fremgangsmåde til integration af unge nydanskere. I en undervisningssammenhæng er en almen

kendt pædagogisk tilgang, at man bør anvende differentieret undervisning, hvis formålet er, at give alle de samme forudsætninger. Denne tilgang til undervisning er et godt grundlag, og hvis nydanskere er med i undervisningen, kan det være en central integrerende faktor, som Christian gør opmærksom på:

"Man behandler folk ens, ved at behandle dem forskelligt, fordi de skal tages på hver sin måde [...] Hvis jeg behandler den fremmedsprogede som en fremmedsproget, så bliver han aldrig integreret i gruppen." (Christian 26.09.08)

Et vigtigt element for integration af unge nydanskere er altså, at man ikke tager specielle hensyn til nydanskere, men at man tager udgangspunkt i den enkelte person og anerkender, at det enkelte individ har individuelle behov, og at det ikke nødvendigvis er relateret til en speciel etnicitet eller kultur. Udgangspunktet for en god undervisningssituation involverende unge nydanskere er derfor, at underviserne/trænerne besidder de rette egenskaber, og/eller har de rette ressourcer til at tage hensyn til hvert enkelt individ i en undervisnings-/træningssituation.

Involvering og motivation

I kapitel 7 *Foreninger og integration* blev det fremlagt, at det er vigtigt at involvere de unge i udviklingen af det felt de befinder sig i. Det har stor betydning for de unge at den kontekst de lever deres hverdagsliv i ikke bliver dikteret for dem. De unge vil foretrække at have indflydelse på hvordan deres hjem og nabolag ser ud, men også at de i forbindelse med et idrætstilbud, der kan fylde meget i deres fritid, har indflydelse på hvordan den enkelte træningssituation udarter sig.

Både Michael og Christian har god erfaring med at involvere de unge i træningssituationen.

"De er medbestemmende til træning, hvis der er nogen der har nogle gode ideer til nogle øvelser ... man skal også lytte til; hvad har de egentlig lyst til. Det nytter ikke noget at du har 20 piger og drenge til træning, og det gider de bare ikke, så er det måske bedre at tage deres ønsker ... så får **de** en god oplevelse og **du** får en god oplevelse." (Michael, 25.09.08)

"Man skal ikke komme og sige *nu skal jeg lære dem at kaste i dag*, og så kun lave det, for så bliver det kedeligt [...] hvis en lige får et indfald, en god ide, så skal man lige gribe den, og så køre videre ad den vej, så er det sjovt [...] og så kommer de igen en anden gang, så synes de det har været en god dag." (Christian 26.09.08)

Michael og Christian viser med deres udsagn, at det de fokuserer på i denne kontekst, er at holde de unge motiveret, så de får en god oplevelse med idrætten og dermed får lyst til at komme igen. Det er som udgangspunkt hvad enhver træner ville ønske i en træningssituation, i hvert fald i denne aldersgruppe. Det er derfor også et vigtigt grundlag for integration, da det er en grundlæggende forudsætning, at de unge deltager i idrætten, og at de har en positiv oplevelse med det. I teorien om socialisation og habitus blev det fremlagt at socialisation gennem familie og venner er den vigtigste, da følelser spiller en stor rolle. Det er derfor vigtigt at unge nydanskere får en god oplevelse ud af idrætssituationen – at være blandt venner – da en tryghedsfølelse i situationen vil være et godt grundlag for socialisation.

Faste rammer

Selvom de unge umiddelbart godt kan lide at have medbestemmelse i træningssituationen, sætter de også pris på de faste rammer:

”De kan godt lide der hvor der er nogle regler og rammer, der hvor der er nogle grænser, hvor det ikke er sådan noget flagrende noget, der har jeg en fornemmelse af, at de rigtige rødder af drengene, de kan godt lide at komme til fodbold, der er ligesom nogle rammer og de ved at hvis de overskrider de rammer så er der en konsekvens, så spiller de måske ikke på lørdag eller ... et eller andet, ikke?! Det tror jeg godt de kan lide, de kommer i hvert fald altid.” (Michael, 25.09.08)

Selvom de unge i idrætssituationen gerne søger, at påvirke træningens forløb, er de tilsyneladende meget tilfredse med de faste rammer der er omkring idrætten. Michael erfarer, at det specielt er de mere rodløse af drengene, dem der kunne forventes at lave drengestreger, der føler en vis tryghed i de faste rammer og konsekvens af deres handlinger. Denne observation hænger godt sammen med Baumans teori om, at der er en klar sammenhæng mellem tryghed og frihed. Rammerne for foreningsidrætten er nok frihedsbegrænsende og det stiller forventninger til det enkelte individ, men de samme rammer er også med til at skabe en vis tryghed. Michael understreger, at de stadig har indflydelse på hvad der sker, og at det hele ikke er skruet sammen til dem. Der er altså tale om en vis frihed under trygge rammer (Michael, 25.09.08).

Christian har lignende erfaringer:

”De kommer fordi de kan lide sporten, fordi de kan lide de rammer der er, men altså, nok har vi faste rammer, men vi har ikke mere faste rammer end vi kan lave lidt sjov.” (Christian 26.09.08)

Erfaringen er altså at de unge godt kan lide, at der er et idrætstilbud som de frit kan vælge, at deltage i. De kan godt lide at have indflydelse, men de foretrækker, at rammerne er satte for dem på forhånd.

”Vi havde nogle unge mennesker her i klubben, de var 20-22 år, og der fandt vi ud af, i hvert fald her i foreningen, at så længe der er en træner på, kom de. Den dag de blev seniorer og selv skulle styre det, styre træningen og kampene, så gik holdet i opløsning [...] nu er de spredt fra hinanden.” (Michael, 25.09.08)

I denne situation har det været klart for Michael hvor vigtige de faste rammer har været for at motivere de unge i idrætsforeningen. Selvom den omtalte gruppe ikke længere betragtes som unge, i denne sammenhæng, har det stadig været afgørende for dem, at foreningen tilbød nogle klare og faste rammer, og at de ikke selv skulle skabe dem.

Som nydanskere besidder de unge ikke den samme grad af common-sense i forhold til kultur og samfund som den gennemsnitlige dansker. Den common-sense de besidder giver måske ikke så meget mening i hverdagen i et mere eller mindre fremmed land, og de har i højere grad brug for klare retningslinjer.

Rollemodeller

Som nævnt ovenfor er det primært trænere og ledere der sætter rammerne for de unge idrætsudøvere og de spiller en vigtig rolle i opbygningen af brobyggende social kapital. Som udgangspunkt skal trænere og ledere være gode rollemodeller for de unge, men også andre i foreningen eller i idrætten kan være rollemodeller for de unge.

Christian har personligt erfaret at det er vigtigt at have en aktiv del i udøvernes liv og vise engagement både for udøverne men også for deres forældre. Dette så Christian som en vigtig faktor da han startede rugbyklubben på Christianshavn for flere år siden.

"På den måde så har jeg haft virkelig, virkelig god kontakt, og så var det lige meget om de var sorte eller danske eller hvad de var, der var ingen forskel." (Christian 26.09.08)

At vise engagement, og at behandle alle ens, har været et kriterium for succes for Christian. Som nævnt ovenfor, har Michael også gode erfaringer med, at behandle udøvere lige, og dermed skabe gode rammer for de unge.

"Hvis man forlanger at de unge mennesker snakker ordentligt til én, så skal man også respektere og gøre det den anden vej, så skal man ikke kalde dem idioter, som nogle trænere godt kan finde på." (Michael, 25.09.08)

Det er altså vigtigt for de unge at de bliver behandlet som ligeværdige og at træneren ikke fremstår som en autoritativ person men mere som en voksen ven, der vejleder dem. Det kan være svært for de unge udøvere, at relatere til en person, der er væsentlig ældre end en selv som en ikke-autoritær person. Det vil derfor være en fordel hvis der kunne være nogle unge rollemodeller.

"Vi er indenfor vores drengeklub ved at få nogle af de ældre drenge til at hjælpe med, at træne de små." (Michael, 25.09.08)

I SSB på Idrætsfabrikken har de angiveligt været opmærksom på dette problem og har gjort en indsats for, at engagere de lidt ældre udøvere i træningen af de yngre. De ansvarlige i SSB kontakter så de ressourcestærke af de ældre udøvere, som så kan træne, og virke som rollemodeller for de yngre udøvere. Træneren får således en rolle som en slags surrogat-storbror/-storsøster, og er måske endda af en ikke-dansk etnisk race. Hos Idrætsfabrikken har de flere trænere af fremmed etnicitet, f.eks. til kvindesvømning, selvom de fleste trænere stadig er etnisk danske (Michael, 25.09.08).

8.2 Udvikling af sociale kompetencer i idræt

Engagement, inklusion og anerkendelse

I foregående kapitel kom jeg frem til, at en oplevelse af lighed i en integrationskontekst er en styrke for foreningsidrætten. Det centrale for læring af

normer og værdier er, at de unge engageres, inkluderes og bliver anerkendt i idrætsforeningen.

Som førnævnt spekulerer interviewpersonerne ikke meget på om de anvender foreningers demokratiske principper under træningen. Michael mener, at det er noget de gør indirekte, uden at tænke over det, da rummelighed og plads til alle er vigtigt for foreningen (Michael, 25.09.08).

"Vi er meget åbne, har nogle meget åbne værdier, tænker meget bredde." (Michael, 25.09.08)

Igen må det siges, at være typisk for idrætsforeninger, at have dette udgangspunkt, da foreningerne hver især er afhængige af deres medlemmer, og de kan være økonomisk afhængige af hvor mange de er. Christian giver også udtryk for at inklusion og anerkendelse er helt almindeligt i foreningsidræt.

"Vi taler aldrig om at de er fremmedsprogede [...] sådan tæller vi det ikke op, vi tæller: hvor mange drenge er der, der vil spille rugby, hvor mange piger er der, der vil spille rugby, og så er vi fløjtende ligeglade med hvordan de ser ud og hvilken tro de har og hvor de kommer fra." (Christian 26.09.08)

Christian er tit udsat for, at der bliver spurgt ind til antallet af fremmedsprogede når der skal søges midler til idrætsprojekter, hvilket betyder, at han skal tænke i andre baner og se sine udøvere med andre øjne, end han er vant til. Christian har f.eks. heller ikke overblik over hvor mange fremmedsprogede der er i den rugbyklub han har startet på Christianshavn. Som han selv siger, er det ikke noget der fylder i hverdagen (Christian 26.09.08).

"Og jeg mener den bedste måde at behandle dem, det er ved at behandle dem på samme måde som danskere [...] de skal have same skideballe som de andre og de skal have samme ros som de andre." (Christian 26.09.08)

Christian er meget opmærksom på, at han behandler udøverne ens, og at det er vejen frem når det handler om integration. Han har endda været udsat for at en ung nydansker anklagede ham, for at være racistisk, da den unge angiveligt var vant til særbehandling. Anerkendelse og inklusion handler altså ikke kun om at give de unge nydanskere de samme rettigheder som alle andre men også om at give dem samme begrænsninger og restriktioner (Christian 26.09.08).

Michael erfarer også at engagement, inklusion og anerkendelse er grundlaget for den homogene gruppe de er til træning, og at der ikke anes nogen kulturforskelle når de sættes i denne kontekst.

"Jeg ved ikke så meget om hvad der sker i deres fritid, men når vi er til fodbold er vi en homogen gruppe, alle har forståelse for hinanden, der er ingen mobning, men jeg tror også det har noget at gøre med hvilke rammer træneren sætter. Altså, der er nogle trænere der har lidt problemer, men det har også noget at gøre med hvordan de snakker til de unge mennesker. Det er **meget** hvordan man selv er som person, eller træneren er som person, det har stor indflydelse på hvordan børnene er, og opfører sig, det er **min** erfaring." (Michael, 25.09.08)

Her får Michael understreget at det primært er træneren der sætter rammerne for idrætssammenhængen, og at det primært er ham der har ansvaret for, at engagere og inkludere de unge mennesker. Der er naturligvis forskel på hvor gode trænerne er til, at løfte denne opgave, og i praksis er det således i højere grad den ansvarlige person som træner, og ikke idrætsforeningen i sig selv der afgør om det er et godt sted at integrere unge nydanskere.

Netværk

Tidligere i kapitel 7 *Foreninger og integration* kom jeg frem til, at der i foreninger er oplagte muligheder for at der dannes netværk mellem de forskellige udøvere. Idrætsforeninger er dannet omkring specifikke idrætsgrene hvoraf mange af dem er kendte flere forskellige steder i verden, og bliver ligeledes udøvet forskellige steder i verden. Som tidligere nævnt er dette grundlaget for, at mennesker med forskellige oprindelse og kultur slutter sig til en idrætsklub, uanset hvilket socialt lag eller etnisk herkomst vedkommende er af. Betraget som opstået – eller i hvert fald udviklet – mellem kulturer, kan en given idræt anses som værende kulturneutral. Når forskellige individer har en fælles neutral beskæftigelse/hobby at samles om, ser de ud over etnicitet og hudfarve.

Michael fra Idrætsfabrikken mener ikke integration bare handler om, at undervise de unge nydanskere i dansk kultur, men at det er en forudsætning for integration, at de unge mødes med andre unge af forskellige etnisk oprindelse:

”For mig er integration også en anden ting, det er at danskere, indvandrere, etniske minoriteter de er sammen. Tit når man siger *nu skal vi lave integration* så opretter man rene etniske hold, og det er jo heller ikke integration.” (Michael, 25.09.08)

Heri refereres der til at integration er en tovejs proces, hvor forskellige kulturer mødes og ikke blot, at en mindre gruppe i samfundet assimileres. Hvis der dannes netværk på tværs af kulturer kan de forskellige kulturer tilpasses hinanden og blive integreret. Når de unge er involveret i idræt er der ikke lang vej til, at de også socialiserer med de andre unge udenfor selve idrætssammenhængen:

”Mange af dem kender hinanden fra skolen, det de gør til fodbold er, at snakke med de andre fra andre skoler. Vi har noget vi kalder De Røde Baner, hvor mange etniske drenge og piger kommer nede, hvor de mødes på tværs, hvor de har det godt sammen, uanset hvilken skole de kommer fra. De store drenge og piger har deres klub bagefter, så kan man sige de skaber et netværk der og dyrker deres interesser i de kedelige måneder hvor der ikke sker så meget. I vintermånederne så mødes man deroppe og spiller lidt Playstation eller billard eller bordtennis eller sådan noget. (Michael, 25.09.08)

Her gives der et billede af at idrætten i et konkret tilfælde har været det centrale led i brobygning af social kapital. Unge mennesker hvis omgangskreds for manges vedkommende er begrænset til skolekammerater og naboer, har her skabt venskaber i andre skoler. De har udvidet deres netværk igennem idrætsforeninger væsentligt. Det er specielt vigtigt med et bredt netværk, der går ud over den lokale skole og naboer i f.eks. København Kommune, da flere skoler og mange kvarterer her næsten udelukkende består af nydanske børn.

Michael der har meget erfaring, både med drenge og piger, erfarer at de unge mødes privat på tværs af kulturer og etnicitet.

"De mødes med veninder og venner efter skoletid, og så mødes de jo i deres klub, i deres fritid ... jeg ved i hvert fald at mine piger de mødes privat, kommer hjemme hos hinanden, men jeg ved ikke så meget om de drenge [...] de etniske piger kommer hjemme hos de danske, og de danske kommer hjemme hos de etniske." (Michael, 25.09.08)

Når de unge har skabt så tætte bånd at de på tvært af kulturer og etnicitet mødes privat hos hinanden og socialiserer, vil der være rigtige gode muligheder for at skabe brobyggende social kapital. Christian har primært erfaring med drenge i forbindelse med idræt uden for skolen, og han oplever også at de socialiserer ved siden af idrætssammenhængen.

"De drenge jeg har inde på Nørrebro de mødes jo på skolen og de mødes efter skoletid, hvor de er sammen med andre drenge fra andre skoler, det er der ingen tvivl om." (Christian 26.09.08)

Umiddelbart er der ingen eksempler på at drengene mødes privat på tværs af kulturer, hvilket dog kan hænge sammen med at drenge som udgangspunkt socialiserer på en anden måde end pigerne. I nogle indvandreres kultur er det mest normalt at drengene mødes "ude i byen" når man socialiserer.

Som tidligere nævnt under teoriafsnittet er det fundamentalt for identitetsudviklingen at individet skaber afgrænsende og brobyggende social kapital. For nydanskernes vedkommende er det specielt den brobyggende sociale kapital der vil være vigtig for deres habitus, for at de kan identificere sig med det samfund de lever i, og føle sig som en del af det. Samfundet er et felt hvor der er tilknyttet en type habitus, og for at være en del af et givent samfund må man besidde den dertilhørende habitus.

Kultur og fællesskaber

Idrætsforeninger er et felt der eksisterer mellem kulturer og i disse felter er der gode muligheder for at individer mødes og danner netværk og dermed fællesskaber. Når Michael forsøger at definere integration i en idrætssammenhæng pointerer han endnu engang vigtigheden af at forskellige kulturer blandes:

"De bedste steder det er jo der hvor man er halvt af hver ... synes jeg [...] Integration for mig det er, at danske og etniske grupper spiller sammen [...] og lærer hinandens kulturer." (Michael, 25.09.08)

Michael ser den optimale situation som værende når, der er en ligevægt mellem forskellige kulturer. På denne måde undgår man, at en evt. større gruppe bliver dominerende, fordi de kan råbe højst. Med en lige fordeling mellem kulturelle grupper skabes dermed de bedste rammer for dialog og brobyggende social kapital.

Også Christian mener at idræt er optimalt til integration af nydanskere:

"Ja, det er det bedste, og kontaktsport det er det bedste [...] de får lov til at bruge deres kræfter, det kan de godt lide, jeg tror det er dét. Og der er lidt konkurrence i det. Og man må helst ikke konkurrere nogen steder, vel, alt skal være så lige og kedeligt alt sammen." (Christian 26.09.08)

"Det er godt der hvor der er små konkurrencer hele tiden [...] man er både med et hold og man har mange kampe selv." (Christian 26.09.08)

Christian har her en anden forklaring på hvorfor idræt er godt til integration af unge mennesker. Christian mener at vi lever i et samfund hvor det nærmest er tabu at konkurrerer, men at det netop er hvad mange unge efterspørger. Specielt muligheden for at bruge sin krop i en konkurrencesituation er noget der kan fange de unges interesse. Christian er her inde på hvorfor lige foreningsidræt er et godt felt til integration. I dette udsagn fremstår sporten/idrætten som det neutrale felt hvor unge mennesker fra forskellige kulturer kan mødes og være sammen uden at tænke på alt andet i samfundet omkring dem. Det der har lokket dem hen i idrætsklubben er bl.a. en lyst til at udføre noget rent kropsligt og det er også det eneste de skal beskæftige sig med som medlemmer af denne klub. Endvidere ser Christian det som et essentielt element at de unge i en kontaktsport, i en holdidræt, har mulighed for at udfordre sig selv, at udvikle sin kropskapital, samtidig med at de skal fungere som en helhed i holdidrætten hvor de sejrer i fællesskab og deres sociale kapital styrkes. Da denne betragtning er baseret på kontaktsport, ligger der heri en klar begrænsning i hvor mange og hvem, man kan appellere til med sådan et idrætstilbud, og man kan ikke herudfra generalisere, og pålægge disse egenskaber for al idræt.

Forskellige idrætter appellerer til forskellige mennesker, og en konkret kontaktsport har sit helt eget publikum. Når og hvis de unge finder en idrætsgren der interesserer dem, kommer det nærmest naturligt, at de falder ind i det fællesskab, der er omkring den aktuelle idræt. Som Christian erfarer:

"Hvis først de kommer ind i klubben og får en interesse for sporten, så er der ingen problem." (Christian 26.09.08)

Den største barriere ses i dette tilfælde at være problemet i at finde og finde ud af hvilken idræt der passer til den enkelte for den enkelte. Hvis interessen for sporten er der, kan selve sporten gå hen og blive sekundær, og fællesskabet være det primære, der binder udøvere sammen.

Michael har også erfaringer med at idrætsforeningen danner rammerne for fællesskab mellem de unge udøvere.

"Med pigefodbold har vi også det der med fritidsklubben, der har vi også samarbejde med dem omkring pigerne. Der har vi 3-4 piger der spiller fodbold hos os, og samtidig går i klubben ... og så har vi jo fat i dem der. Det er en ren pigeklub, der er enkelte danske piger." (Michael, 25.09.08)

På Idrætsfabrikken er der dog en mere bevidst handling hen imod at samle de unge. Der er således skabt nogle rammer for de unge, der går ud over selve

idrætten. Måske er netop disse rammer med til, at tiltrække de unge piger, som kan være svære, at aktivere i idræt i den alder.

"Med etniske piger falder de tit fra, så derfor synes jeg det er meget fint, at vi har 6 piger fra 12-14 [år], det er som regel der de begynder at falde fra, når de kommer i puberteten, og hvis de har yngre søskende, så skal de hjælpe moderen derhjemme med at passe dem." (Michael, 25.09.08)

Der lægges her mærke til at en specifik kultur kan være meget afgørende for unge nydanske pigers muligheder for at socialisere med andre unge.

"Sådan som jeg ser kulturforskellene det er, synes jeg, at de etniske de har mere familiesammenhold hvor de danske er sådan; *det her er vores lille firkantede kasse og vi har det godt, er glade og tilfredse og den værner vi om.*" (Michael, 25.09.08)

Ud fra Michaels vurdering kan man udlede at de store kulturforskelle der er mellem visse grupper gør det svært for idrætsudbyderne at henvende sig til og tiltrække unge som en generel befolkningsgruppe. Michael fokuserer endvidere på at det ikke kun er den fremmede kultur der kan være begrænsende i idrætssammenhæng men også at den danske kultur kan være en decideret barriere.

Idrætsforeninger som lukkede felter

Som nævnt i foregående kapitel kan idrætsforeninger/-klubber være afgrænsede, nærmest lukkede felter. De rammer der danner den enkelte idrætsforening er som udgangspunkt skabt af foreningen selv, og det er således afgørende for et godt fællesskab at de der sætter rammerne for foreningen har kompetencer til dette. Ikke kun rammerne men også medlemmerne selv kan være en afgrænsende faktor, f.eks. pga. sammensætningen, som foreningen kun i et begrænset omfang er herre over.

"Med vores drengefodbold er det generelt, altså over 10 år, så er det generelt kun etniske drenge ... fordi vi har et samarbejde med en klub i settlementet her, og når de er medlem af klubben er de automatisk medlem af SSB fodbold ... de kan dyrke en idræt i SSB og det er primært fodbold de går til, så det er stort set rene etniske hold." (Michael, 25.09.08)

I Idrætsfabrikken har Michael således erfaring med at visse hold udelukkende består af etniske fremmede unge i en specifik årgang. det kan bl.a. skyldes at SSB ikke er en helt almindelig forening og at de etniske danske drenge vælger at dyrke deres idræt i en mere almindelig, mere specialiseret, forening, f.eks. en fodboldklub. Selvom holdene udelukkende består af fremmede etniske unge er det stadig felter hvor de kan styrke deres habitus i en positiv retning. Muligheden for brobyggende social kapital er begrænset til at kunne forekomme mellem udøver og træner, men dog også hvis nogle af udøverne i forvejen er velintegreret, og derfor har et habitus, der er baseret på social kapital fra det danske samfund. I en forening som SSB er der mange ressourcer stærke trænere og instruktører, som kan være gode eksempler og forbilleder for de unge, men det er ikke nødvendigvis det almindelige billede i en almindelig forening. Christian her en enkelt oplevelse hvor

han erfarede, at et enkelt ungt menneske kan have stor betydning for en gruppes udvikling:

"Jeg havde en gruppe der kom, og så lige pludselig så kom der sådan en Karl-Smart, der lige skulle bestemme det hele." (Christian 26.09.08)

Christian forklarer endvidere at den specifikke udøver kun var interesseret i at gøre skade på de andre udøvere, og Christian følte sig nødt til, at tage kampen op, da han mente, at det enten var ham eller Christian der satte dagsordenen.

"Så gik jeg [for første gang] over i fadergruppen på Rantzausgade og gik ind og sagde til dem, at den opførsel ville jeg ikke finde mig i, så, om han lige kunne hjælpe mig der. Og så kom drengen lige ind i det samme og så sagde jeg *det er ham der*, så blev han kommanderet hen til mig for at sige undskyld, og fik at vide at han skulle opføre sig ordentligt. Efter det så faldt halvdelen af gruppen væk [...] og det var fordi han var en af dem der dominerede." (Christian 26.09.08)

Den unge udøver har i denne situation være uden for pædagogisk rækkevidde for Christian, og da denne unge ikke kunne, eller ville, indordne sig valgte han, at forlade idrætten. Den pågældende unge dreng har været et typisk eksempel på den populære dreng i klassen eller skolegården som mange af de andre ser op til eller måske frygter. Christian erfarer at der ofte i en gruppe er en der har en ledende rolle, som de andre som udgangspunkt vælger at følge.

"Hvis man får lederen fra en gruppe, så hjælper han de andre med, hvis lederen taber interessen, så tager han de andre med ud." (Christian 26.09.08)

"lederen" har måske en stærk habitus, dog ret begrænset til det lille felt som han selv delvist har skabt. Hans habitus består af social kapital der er baseret på hans evne til at samle folk omkring sig og skabe en dagsorden, en slags tale-/overtalelsesevne, eller måske (kombineret med) en evne til at skabe frygt. Sådanne typer, med en ukonstruktiv tilgang til integration, kan i princippet være ledere af en idrætsforening, og dermed skabe et lukket felt hvor, der ikke bliver skabt brobyggende social kapital, men udelukkende afgrænsende social kapital. Sådant en idrætsforening kan dermed blive et port-fællesskab.

Michael erfarer også at de unge som udgangspunkt holder sig i faste fællesskaber, og at man må henvende sig til fællesskabet for, at kunne samle dem i idrætsforeningen sammen med andre.

"Det er fællesskabet der gør at de kommer til fodbold, så hvis man bryder fællesskabet, så er det nok heller ikke sikkert de kommer til fodbold. Det er en fast kerne, nærmest som et lukket hold." (Michael, 25.09.08)

Som udgangspunkt bevæger de unge sig i disse lukkede hold og det er derfor også vigtigt at der i idrætsforeningerne er fællesskaber der kan holde udøverne sammen. Disse fællesskaber er som udgangspunkt et positivt element i integrationsprocessen i idrætsforeninger, men både Christian og Michael har givet

udtryk for, at der er risiko for, at disse fællesskaber ikke nødvendigvis er positive for integrationen.

8.3 Demokratiske kompetencer gennem idræt

I kapitlet ovenfor om foreninger og integration blev det gjort klart, at der er en bred forståelse af, at man i foreninger kan blive skolet til demokrati og til det danske samfund generelt gennem foreningsarbejde. Under interviewene blev der derfor spurgt ind til Michaels og Christians egen erfaring med læring af demokrati gennem foreninger. Umiddelbart så ingen af interviewpersonerne nogen direkte sammenhæng.

"I første omgang så er jeg ude for at lære dem noget rugby og give dem en god oplevelse."
(Christian 26.09.08)

Og med hensyn til nydanskere der er stigmatiserede pga. manglende kendskab til dansk demokrati:

"Jamen, de kommer slet ikke, de skal først lære det, men når så de har lært det, så kommer de også [...] det er jo ikke dem der kommer i bestyrelsen, det er danskere og så nogle enkelte, **enkelte** fremmedsprogede." (Christian 26.09.08)

Det blev fremlagt i *Foreninger og integration*, at nydanskere kunne lære demokratiske processer ved at være aktive i en forenings bestyrelse, men det er interviewpersonernes opfattelse at det næsten udelukkende er de etniske danskere der deltager på disse poster. Der synes altså at være et stort spring fra at være idrætsudøver i en forening til at deltage i bestyrelsesarbejde. Dog er det ikke umuligt for nydanskere, at deltage i bestyrelsesarbejde, både Michael og Christian kender til enkelte tilfælde (Michael, 25.09.08; Christian 26.09.08).

Selvom interviewpersonerne ikke umiddelbart føler, at de bruger specielt demokratiske virkemidler i deres træningsundervisning, er der dog et vist præg af demokratiske principper.

"Man skal finde et niveau at mødes på, så går det som regel godt." (Michael, 25.09.08)

"Når vi er dernede, så er vi alle lige, det får de at vide, og hvis ikke de kan finde ud af det, så må de gå." (Christian 26.09.08)

Et udgangspunkt for træningssituationen, både for Christian og Michael, er altså, at der er lighed mellem alle både mellem udøverne men også mellem udøver og træner. Dette ses muligvis som en selvfølge for trænerne, men det er ikke sikkert, at alle udøverne tager det som en selvfølge. Lighed mellem hvert enkelt individ må siges at være et almindeligt demokratisk princip, dog kan det diskuteres om det er specielt dansk, eller for den sags skyld specielt vestlig kultur.

Analysen af unge nydanskernes integration i en idrætssammenhæng, set ud fra Michael og Christians betragtningsmåde, og med afsæt i teorierne om socialiseringsprocesser, viser at idræt kan opfattes som et grænseområde og idrætsudøvere/rollemodeller som bærere af integration, mens foreningers formelle organiseringer i mindre grad er bærere af dette.

Idrætsforeninger er altså felter der er kendetegnet ved en habitus der er baseret på en international kultur. En kultur der ikke bare er kendt i flere forskellige lande, men som også bliver udlevet bredt af forskellige folkeslag og i forskellige sociale miljøer. Habitus – og dermed identiteten – bliver primært båret af deltagerne i idrætsfelterne. Det er deltagerne i idrætten der – ligesom i andre samfund – hele tiden skaber og udvikler idrætsfeltets identitet, og deres egen identitet bliver udviklet sammen med denne. Idrætsforeningerne som organisationer har dermed en mindre rolle i denne dannelse og vedligeholdelse af idrættens identitet, da det i højere grad er idrætten og ikke foreningen der bærer kulturen og identiteten.

9

Konklusion

I det følgende vil jeg opridse hovedpointene, og besvare problemformuleringen:

Hvordan kan unge nydanskere socialiseres/integreres gennem praksis og fællesskaber i idræt?

For at besvare problemformuleringen har jeg benyttet to underspørgsmål:

Hvilke begreber har betydning for nydanskernes identitetsdannelse?

Hvordan er kulturen i danske idrætsforeninger?

Underspørgsmålene har haft til formål at skabe en baggrund for at forstå problemfeltet. Det første underspørgsmål har haft til formål, at skabe en baggrund for at kunne forstå hvad der er vigtigt for individet i en integrationsproces hvor individets identitet udvikles. Det andet underspørgsmål er blevet opstillet for at give et billede af hvad foreninger, herunder idrætsforeninger, kan tilbyde individet i en integrationskontekst.

Grundlaget for analysen har været en forståelse af integration som en sammensmeltning af den fremmedes kultur – og dermed identitet – og samfundets kultur hvorved, den fremmedes identitet bliver fuldendt i samfundet. Endvidere har identitet været beskrevet som værende skabt af sociale processer gennem individets opvækst. Dette leder hen til hvilke begreber der har betydning for nydanskernes identitetsdannelse.

De specielle forhold som nydanskere står over for i hverdagslivet er blevet beskrevet. Det er herigennem blevet gjort klart, at en klar barriere for nydanskere i hverdagslivet er, hvis hans kultur ikke stemmer overens med

kulturen i det nye samfund. Den fremmede nydansker har en referenceramme, der ikke umiddelbart kan bruges i det samfund, som han nu befinder sig i. Dermed skal den fremmede nydansker hele tiden tilpasse og justere sin opfattelse, af hvordan han skal agere i hverdagen.

Et væsentligt begreb i denne rapport for nydanskernes identitetsdannelse er Bourdieus habitus. Habitus danner rammen for hvordan individet forstår omverdenen og hvordan omverdenen bliver påvirket af individet. Habitus betyder meget for identitetsdannelsen, da det beskriver alle former for sociale erfaringer der er og bliver lagret i kroppen og danner forudsætningerne for individets forståelse af samfundet og hverdagen. Endvidere er det en vigtig pointe, at der for forskellige mennesker med forskellig habitus er et dertilhørende samfund, og at der til ethvert samfund tilhører en habitus. Den grundlæggende måde hvorpå habitus bliver udviklet er gennem udvekslingen af social kapital. Social kapital bliver skabt i fællesskaber, hvor individer socialiserer mellem hinanden eller på tværs af bekendtskaber. Fællesskaber er som udgangspunkt tryghedsskabende for individet, hvilket er et godt fundament for udvekslingen af social kapital.

Kulturen i danske idrætsforeninger er kendetegnet ved, at den ikke nødvendigvis hænger sammen med den generelle kultur i samfundet. Kulturen i en idrætsforening tager ofte udgangspunkt i den historie og de traditioner der er omkring idrætten. Dermed er kulturen i idrætsforeningerne lige så international som idrætsudøvelsen selv. Kulturen i en idrætsforening kan dermed betragtes som en autonom kultur i samfundet. Når et individ er nyt for samfundet, og ikke kender kulturen i samfundet, er det sandsynligt, at den fremmede kender en international idræt og kulturen deromkring, og at han derfor har bedre forudsætninger for, at kunne bruge sin referenceramme i sådan en forening.

Det bliver ofte antaget at fremmede i det danske samfund, kan lære om nationens demokratiske værdier og processer igennem idrætsforeningerne. Dette er dog kun delvist tilfældet. I en idrætsforening har alle som udgangspunkt de samme forudsætninger for at styre foreningen. En typisk idrætsforening fungerer som et lille demokrati hvor ledelsen er valgt af medlemmerne, og ledelsen er typisk på valg hvert, eller hvert andet år. Medlemmerne i foreningerne kan således opleve at være en del af et demokratisk styresystem ved, at deltage i foreningsarbejdet. Men de mennesker der har brug for at blive integreret i det danske samfund, er ikke dem, der kommer og engagerer sig i foreningsarbejdet i en idrætsforening, og slet ikke unge nydanskere. Antagelsen om at nydanskere kan lære demokratiske principper gennem praksis i en idrætsforening, gælder kun de nydanskere der i forvejen har et godt udgangspunkt for at klare sig i samfundet.

De integrerende processer opstår i idrætsforeningerne fordi det er autonome kulturer hvor man mødes i fællesskaber og socialiserer med hinanden. Udøverne reagerer positivt på at de kan være med til at danne rammerne for dem selv, ikke i idrætsforeningen som helhed, men i den enkelte træningssituation. Udøverne får dermed mulighed for at være med til at påvirke træningens forløb sammen med de andre deltagende udøvere, og selvfølgelig træneren. Selvom der er en grad af

medbestemmelse for udøverne, er der stadig nogle faste rammer som for udøverne kan have en tryghedsskabende effekt.

Udgangspunktet for integration gennem praksis og fællesskaber i idræt er altså, at idrætsforeninger gennem deres autonome/internationale kultur, er felter hvor unge nydanskere har nemmere ved at bruge deres referencerammer og socialisere med de øvrige udøvere. Denne nemmere adgang til socialisationsprocesser i samfundet skaber gode muligheder for at danne netværker med individer der kommer fra andre kulturer end en selv, og dermed danne brobyggende social kapital. Den usikkerhed den unge nydansker måtte have om det danske samfund reduceres, da det er idrætsforeningens kultur der er dagsordenssættende i idrætssammenhængen.

Det er en forudsætning, at idrætsforeningens mål er at favne bredt for at tiltrække udøvere. Idrætsforeninger kan godt være afgrænsede lukkede fællesskaber, men det er mere normen, at en idrætsforening er interesseret i, at tiltrække mange medlemmer, og at de der leder foreningerne, og dem der træner de unge udøvere, har en interesse i at arbejde med målgruppen. En vigtig faktor her er også at trænere og ældre udøvere i idrætsforeningen kan fungere som rollemodeller for de yngre og nye medlemmer.

10

litteraturliste

10.1 Bøger

(Andersen & Kaspersen, 2005)

Andersen, Heine og Kaspersen, Lars Bo: *Klassiske og Moderne Samfundsteori*, 3. Revideret udgave, Hans Reitzels Forlag, 2005

(Andersen et al, 2005)

Andersen, Niels Åkerstrøm. Esmark, Anders, & Laustsen, Carsten Bagge: *Socialkonstruktivistiske analysestrategier - en introduktion* i Andersen, Esmark & Bagge Laustsen: "Socialkonstruktivistiske Analysestrategier". Roskilde Universitetsforlag, 2005

(Anderson, 2005)

Anderson, Sally: *Vi kender hinanden alle sammen hvor vi så end er fra: At leve lokalt gennem global sport i København* i Gilliam, Laura, Karen Fog Olwig & Karen Valentin (red.): "Lokale liv, fjerne forbindelser". København, Hans Reitzels Forlag, 2005

(Anderson, 2006)

Anderson, Sally: *Tilflyttere og lokale i københavnske kampsportsklubber* i Holm Pedersen, Marianne & Rytter, Mikkel (red.): "Den stille integration. Nye fortællinger om at høre til i Danmark", København: C.A. Reitzels Forlag, 2006

(Fog, 2001)

Fog, Jette: *Med samtalen som udgangspunkt, det kvalitative forskningsinterview*. Akademisk Forlag pp. 11-26, 95-126, 173-195, 2001

(Fontana & Frey, 2000)

Fontana, Andrea og Frey, James H.: *The interview. From structured questions to negotiated texts* i Denzin, Norman K. og Lincoln, Yvonna S. (red.): "Handbook of qualitative research". SAGE: Thousand Oaks, 2000

(Giddens, 1984)

Giddens, Anthony: *The Constitution of Society – Outline of the Theory of Structuration*, Polity Press, Cambridge, 1984

(Hedegaard, 2003)

Hedegaard, Marianne, *At blive fremmed i Danmark – Hvordan tyrkisk-danske unge oplever deres skolegang, identitet og fremtid*, Klim, 2003

(Jacobsen og Kristiansen, 2005)

Jacobsen, Michael Hviid. og Kristiansen Søren., *Hverdagslivet – sociologier om det upåagtede*, Hans Reitzels Forlag, Danmark, 2005

(Järvinen et. al., 2005)

Järvinen, Margareta & Mik-Meyer, Nanna: *Indledning: Kvalitativ metode i et interaktionistisk perspektiv* I Järvinen, Margareta & Mik-Meyer, Nanna (red.): "Kvalitative metoder I et interaktionistisk perspektiv" København: Hans Reitzels Forlag, 2005

(Mikkelsen, 2001)

Mikkelsen, Flemming: *Integrationens paradoks – Indvandrere og flygtninge i Danmark mellem inklusion og marginalisering*, København, Catinét, s.109-127, 2001

(Mik-Meyer, 2005)

Mik-Meyer, Nanna: *Dokumenter i en interaktionistisk begrebsramme* i Järvinen & Mik-Meyer (red.): "Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv". København: Hans Reitzels Forlag 2005

(O'Brien et. al, 1999)

O'Brien, Martin. Penna, Sue og Hay, Colin: *THEORISING MODERNITY – Reflexivity, Environment and Identity in Giddens' Social Theory*, Longman, London & New York, 1999

(Pedersen & Rytter, 2006)

Pedersen, Marianne Holm og Rytter, Mikkel, *Den stille integration – Nye fortællinger om at høre til i Danmark*, C.A. Reitzel, 2006

(Prieur & Sestoft, 2006)

Annick Prieur og Carsten Sestoft, *Pierre Bourdieu – En introduktion*, Hans Reitzels Forlag, 2006

10.2 Artikler

(Borch, 2008)

Birgitte Borch, *Peter Jensen – Når man er til træning laver man ikke ballade*, artikel i CPHSport, Team Copenhagen, april 2008

(FOCUS – Tidsskrift for idræt, 2004)

Temanummer: Det idrætslige kulturmøde, nr. 4: 2004, Duo Publikationer, Auning

(Ibsen, 2004)

Ibsen, Bjarne: *Idrætsdeltagelse hos børn med anden kulturel baggrund end dansk*, i Fokus – Tidsskrift for idræt nr. 4 2004, s. 20-24, 2004

(Idrætsliv, 2005)

Millioner til integrationer, nr. 11: 2005, DIF, S. 35

(Idrætsliv, 2007)

Stor dag for Get2sport, nr. 6: 2007, DIF, s. 12

(Samspil, 2000)

Guider til foreningslivet, december 2000, Indvandrerbladet, s. 26-27

(Social Politik, 2000)

Temanummer: Idrættens sociale og integrationsmæssige betydning, nr. 2: 2000.
Socialpolitisk Forening

(UDSPIL, 2006)

Kæmpe for forståelse, nr. 3. 2006, DGI, s. 40-43

(Ungdom & Idræt, 1999)

Kulturen skal inspirere idrætterne, nr. 28: 1999, DGI, s. 10-11

10.3 Rapporter

(Børresen & Schytte, 2008)

Børresen, Sølvi Kari og Schytte, Benny: *Unge udeliv – i multietniske boligområder*, Statens Byggeforskningsinstitut, Aalborg Universitet, 2008

(Christensen & Christensen, 2006)

Christensen, Stine Røn & Christensen, Gunvor: *Etniske minoriteter, frivilligt socialt arbejde og integration: afdækning af muligheder og perspektiver*, SFI-rapport, København: SFI, 2006

(Hansen & Dreier, 2007)

Hansen, Vibeke Holm og Dreier, Marie Bukh: *Integration gennem idræt – En sociologisk analyse med idrætteoretiske, organisatoriske og rumlige perspektiver*, Sociologisk Institut, Juni 2007.

(Hjære, 2003)

Hjære, Mette: *MEM-vol Migrant and ethnic minority volunteering – frivilligt arbejde blandt etniske minoriteter – endelig rapport, Danmark*, Odense: Center for frivilligt socialt arbejde, med bidrag af Erling Koch Nielsen, 2003

(Hjære & Balslev, 2002)

Hjære, Mette & Balslev, Mille: *Frivillighed blandt etniske minoriteter*, Rapport. Odense. Center for frivilligt socialt arbejde, 2002

(Martens et al, 2007)

Red. Martens, Anne. Ravn, Signe. Nielsen, Søren Markvard, Skovgaard, Rikke og Olsen, Signe Agerlin: *Tal og Fakta – udlændinges tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet*, , Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, November 2007

(Møller, 2003)

Møller, Søren: *Forskellige idrætskulturer. Én idrætspolitik?* i "Børn og unge i bevægelse – perspektiver og ideer". en antologi udgivet i forbindelse med udredningsarbejdet om "Idrættens sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige dimension" juni 2003

(Rasmussen, 2008)

Pernille Vibe Rasmussen: *Foreninger og integration* (Rapport for kultur- og fritidsforvaltning i Københavns kommune af, Center for forskning i Idræt, Sundhed og Civilsamfund, Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet), 2008

(Seeberg, 2002)

Seeberg, Peter: *Unge indvandreres integration, herunder integration gennem gymnasiet, fritidsaktiviteter, kærestes mm.*, AMID Working papers 27/2002

10.3 Internetsider

(foreningsguiderne.dk, 18.10.08)

<http://www.foreningsguiderne.dk/> 18.10.08

(nyidanmark.dk, 18.10.08)

http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Integration/frivillig_integrationsindsats/idraets_og_foreningsdeltagelse.htm 18.10.08

(leksikon.org, 20.10.08)

<http://www.leksikon.org/art.php?n=5014>

Billeder

<http://www.csr-nanok.dk/gallery/thumbnails.asp>

Bilag 1

Interviewguide

Temaer og spørgsmål:

Vigtige elementer for integration af nydanskere:

Hvor lang tid bruger de unge på idræt? (/hvor ofte træner dit hold? ugentligt)

Hvordan er fordelingen mellem nydanskere og etniske danskere?

Hvilke forventninger stiller de unge til forholdene (fysiske og sociale)?

Hvordan reagerer de unge på faste rammer henholdsvis høj selvbestemmelse?

Hvordan reagerer de unge nydanskere på det danske samfund?

Arbejder du/i bevidst for at integrere de unge i samfundet? (overordnet/generelt men også i den enkelte idrætskontekst)

Oplever du/i forskel på forskellige aldersgrupper mht. at integrere dem?

Det socialiserende i foreningslivet

Erfaringer med udøvere der falder fra

Ved i hvorfor?

Evt. "statistiske" erfaringer?

Oplever du/i problemer med kulturforskelle?

Oplever du/i at nogle ung har svært ved at indordne sig i samfundet?

Er idræt/foreningsidræt et godt redskab/felt til integration? (hvorfor synes du/i?)

Bruger du/i foreningens demokratiske principper (+normer og værdier) til "opdragelse/skoling" af de unge?

Kultur og fællesskaber i idrætsforeninger

Er der instruktører/trænere af anden etnisk herkomst?

Oplever du/i at de unge danner (nye) netværk?

Oplever du/i (er du/i bevidste om) at de unge socialiserer udenfor træningen? (før/efter træning, men også på andre tidspunkter)